



مین: قاتلین خفته

مسئولیت مدنی دولت ایران در حمایت از شهروندان در برابر مین های زمینی



KMMK-G

مرکز حامیان حقوق بشر و
انجمن حقوق بشر کردستان ایران در ژنو

آذر ماه ۱۳۹۲

من درد مشترکم،

مرا فریاد کن



مقدمه

ایران بعد از مصر دومین کشور آلوده به مین در جهان است. مین ها و مواد منفجره باقی مانده از جنگ ایران و عراق که بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۸ به طول انجامید، در غرب و جنوب غربی ایران پراکنده شده که هنوز موجب مرگ بسیاری از شهروندان ایرانی می‌شود. در دوران جنگ، قریب به ۲۰ میلیون مین در منطقه ای به وسعت ۴ میلیون و دویست هزار هکتار در مرزهای ایران با عراق کاشته شد.

در روز جمعه ۲۶ مهرماه ۱۳۹۲ هفت کودک خردسال مریوانی در حین بازی و جست و خیزهای کودکانه با مین زخمی شدند. بر اساس آژانس خبری کردستان ۱۷ غیر نظامی جان خود و یا یک عضو از بدن خود را از آغاز امسال در اثر برخورد با مین های زمینی از دست داده اند. چندی پیش دو خواهر، لیلا ۱۳ ساله و غزال ۲۰ ساله، هنگامی که برای قدم زدن رفته بودند، در نزدیکی روستای خود، شریف آباد واقع در کردستان ایران کشته شدند.^۱ شریف آباد نزدیک به یک پایگاه نظامی متروکه است که توسط مین های زمینی که بیش از ۲۰ سال پیش در آنجا کار گذاشته شده، احاطه شده است. حادثه مریوان نیز در زمین متروکه باقیمانده از یک پاسگاه نظامی رخ داد که ۱۶ سال پیش تخلیه شده بود.

بنا بر آمار رسمی آلودگی مین و مواد منفجره به جا مانده از جنگ، در طول هزار و ۱۰۰ کیلومتر مرزهای غرب و جنوب غرب ایران با عراق در مساحتی حدود چهارمیلیون و ۲۰۰ هزار هکتار در پنج استان آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، ایلام و خوزستان و به ویژه شهرهای خرمشهر، سوسنگرد، بستان، مهران، دهلران، قصر شیرین، هویزه، نفت شهر، سومار، موسیان، آبادان، اهواز، اندیمشک، دزفول، شوش، ذهاب، پاره، بامو، نوسود، ثلاث باباجانی و گیلان غرب پراکنده شده است.^۲

هم اکنون گفته می شود با پاکسازی های صورت گرفته حدود ۳ میلیون هکتار از اراضی ایران، آلوده به مین است و بین ۱۰ تا ۱۵ میلیون مین نیز در خاک کشور قرار دارد.^۳

به خاطر وجود مین بسیاری از مزارع لم یزرع باقی مانده و روستاهای زیادی متروکه شده اند. به عنوان مثال در طول هشت سال جنگ ایران و عراق عملیات فراوانی در شهرستان خرمشهر از سوی دو طرف جنگ انجام شد، میدین مین و موانع جنگی فراوانی در این شهر ایجاد شد. پس از پایان جنگ علی رغم اقدامات صورت گرفته برای خنثی سازی مین های باقیمانده از زمان جنگ هنوز برخی مناطق این شهرستان در محاصره مین ها هستند. بیش از ۱۸ روستای مسیر شلمچه خالی از سکنه است و هیچ فعالیت کشاورزی و سکونتی در آنها صورت نمی گیرد طبق گفته مصطفی

^۱ بهار، ۱۲ تیر ماه ۱۳۹۲، <http://baharnewspaper.com/News/92/04/12/14251.html>

^۲ کاوه قریشی، نگاه به "مین" در کردستان امنیتی است، روز آن لاین، ۴ مهر ۱۳۹۱

<http://www.roozonline.com/persian/news/newsitem/article/-7a5363196b.html>

^۳ محبوبه خوانساری، ایران دومین کشور آلوده به مین در دنیا، مجله فارسی، ۱۶ فروردین ۱۳۹۲

<http://www.majalla.com/far/1392/01/article2809#>

مطورزاده نماینده خرمشهر در مجلس شورای اسلامی، ۱۲ کیلومتر از زمینهای کشاورزی حد فاصل نهر عریض و نقطه صفر مرزی ایران و عراق در شلمچه هم اکنون با مشکل وجود مین مواجه است و امکان تردد برای مردم به خصوص صاحبان این زمینها ایجاد نشده است.⁴

کردستان ایران منطقه ای است که به طور خاص تحت تاثیر مینهای زمینی و مهمات منفجر نشده قرار دارد. علت این امر نیز بحران داخلی است که بین سال های ۱۹۸۰-۱۹۹۳، در این منطقه بین نیروهای دولتی و غیر دولتی وجود داشت و در نتیجه تعدادی از دهات و شهرهای کردستان از قبیل بوکان و مریوان در اطراف پاسگاههای ارتش توسط نیرو های دولتی مین گذاری شد.⁵ بعد از رفع بحران، بسیاری از مین ها در منطقه باقیمانده و چون پاکسازی آنها به فوریت انجام نگرفته، در اثر باد و باران جابجا شده اند و در نتیجه امر پاکسازی را بیش از پیش دچار اشکال نموده. از طرفی دیگر کردستان منطقه کوهستانی است و این امر در جابجائی مین ها در اثر بارش باران و برف تاثیر داشته و از اینرو رهگذران، کشاورزان و دامداران محلی این منطقه بیشتر در خطر مواجهه با مین هستند.

مین فقط صدمات جانی ندارد بلکه از جهت اقتصادی نیز زیان های هنگفتی به بار می آورد. " اگر براساس آمار تعداد مصدومین در طول ۱۷ سال (۱۳۸۳-۱۳۶۷)، میانگین سالانه مصدومین را ۸۰۰ نفر فرض کنیم و ارزش فعلی بازده بالقوه از دست رفته هر نفر را ۸۰۰ میلیون ریال بدانیم، سالانه معادل ۶۴۰ میلیارد ریال از توان تولیدی بالقوه کشور در اثر حوادث انسانی مربوط به مین از دست می رود. با این فرض ها و برآوردهای مبتنی بر آنها خسارات انسانی سالانه مصدومین حوادث مین در ایران بیش از ۸۰ میلیون دلار است."⁶

آمار دقیقی از قربانیان در دست نیست

کار پاکسازی مناطق آلوده به مین از سال ۱۳۶۶ توسط نیروهای ارتش، سپاه و بسیج آغاز شد. وزارت کشور از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۲ مسئولیت پاکسازی مین ها را بر عهده داشت. از سال ۱۳۸۳ کار پاکسازی مناطق آلوده به مین بر عهده ی مرکز مین زدایی کشور که وابسته به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح است، گذاشته شد. طبق گفته امید کریمیان نماینده مریوان و سرو آباد در مجلس نهم این مرکز نیز کار خنثی سازی را از طریق مناقصه به افراد و شرکت هایی واگذار می کند که اغلب تخصص کافی نداشته و فاقد امکانات فنی هستند.⁷ متأسفانه تا کنون این سازمان یا نهادهای مرتبط دیگر آمار دقیق، منسجم و مستقلی از تعداد کشته ها و زخمی های مین چه آنها که شهروند عادی هستند و چه خنثی کنندگان مین، ارائه نداده اند.

در سال ۱۳۸۰ تلفات روزانه مین های خنثی نشده چیزی در حدود ۲ تا ۲،۲ نفر تخمین زده می شد. این آمار مورد تائید وزارت دفاع و مرکز مین زدایی ملی نیز بود. اما در سال های اخیر، سخن از کاهش میزان تلفات است. بنا بر اظهارات سرتیپ محمد حسین امیر احمدی، رئیس مرکز مین زدایی ایران، "تعداد مجروحان در اثر برخورد با مین و گلوله های

⁴ مرغوبترین خرمای کشور در چنگال مین/ 18 روستای خرمشهر خالی از سکنه، خبرگزاری مهر، ۲۰ شهریور ۱۳۹۰، <http://www.ghatreh.com/news/nn8255751>

⁵ <http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>

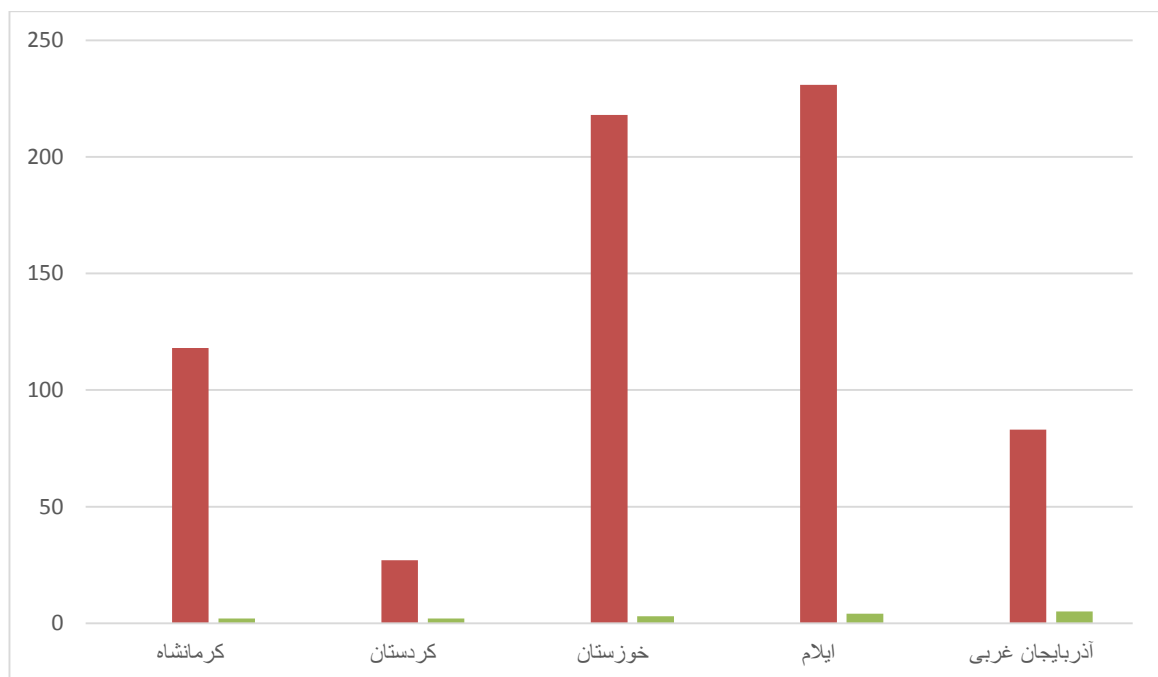
⁶ بایزید مردوخ، آسیب شناسی اقتصادی مین، <http://vista.ir/article/230806>

⁷ خبرگزاری مجلس شورای اسلامی، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>

عمل نکرده در سه سال گذشته ۷۵ درصد و تعداد کشته شدگان ۸۸ درصد کاهش داشته است^۸.

بر اساس برخی مطالعات صورت گرفته از هر خانواده در مرزهای غربی ایران یک نفر روی مین رفته که کشته یا زخمی شده است. کودکان بیشترین قربانیان مین هستند چرا که به واسطه سن و سالتشان با مخاطرات مین آشنایی ندارند و به علت عدم آگاهی و آموزش درست، مین را وسیله ای برای بازی تصور کرده، و از اینرو دچارهای حادثه های جبران ناپذیری می شوند. طبق آمار اداره بهزیستی ایران، کودکان ۴۰ درصد از افرادی را تشکیل می دهند که در اثر انفجار مین های زمینی دچار معلولیت می شوند.^۹

مطابق تحقیقی که بر اساس اطلاعات به دست آمده از پرونده های موجود در ادارات پزشکی قانونی پنج استان مرزی انجام شده، تعداد کشته شدگان ناشی از عوامل انفجاری به جا مانده از جنگ ۸ ساله، طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۸۶ در پنج استان مرزی ایران ۶۷۷ نفر برآورد شده. بر طبق این تحقیق ۶۴۸ نفر (۹۵،۷٪) مذکر و ۲۹ نفر (۴،۳٪) مونث بودند. ۷۴،۷٪ از این تلفات در اثر برخورد با مین بوده است. از میان کشته شدگان ۲۴۵ (۳۶،۲٪) نفر نظامی، ۱۲۶ نفر دامدار (۱۸،۶٪)، و ۸۶ نفر (۱۲،۷٪) کشاورز و بقیه دارای شغل های دیگر بودند. بیشترین کشته شدگان در بین گروه ۱۶-۲۰ سال با فراوانی ۱۹۳ نفر (۲۸،۵٪) و کمترین میزان کشته شدگان در گروه سنی ۸۱-۸۵ سال با فراوانی ۱ نفر بودند. از میان این کشته شدگان، ۶۲۵ نفر (۹۲،۳٪) قبل از رسیدن به بیمارستان و ۵۲ نفر (۷،۷٪) در بیمارستان فوت نموده بودند.^{۱۰}



توزیع فراوانی مکانی حوادث منجر به فوت کشته شدگان ناشی از مواد انفجاری به جای مانده از جنگ تحمیلی طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۸۶ در پنج استان مرکزی ایران

^۸ خبرگزاری دانشجویان ایران، ۳۱ تیر ماه ۱۳۹۲، <http://isna.ir/fa/news/92043119108>

^۹ <http://www.behzisti.ir/news/Show.aspx?id=7891>

^{۱۰} احمد قربانی، محمد حسن عابدی، عبدالرزاق برزگر و فریبرز طارمیان، "اپیدمیولوژی ضایعات و کشته شدگان ناشی از مین و مواد انفجاری به جای مانده از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران طی سال های ۱۳۷۵-۱۳۸۶ در پنج استان مرزی کشور جمهوری اسلامی ایران"، مجله علمی پزشکی قانونی، دوره ۱۵، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۸.

البته لازم به ذکر است که هماهنگ کننده مقیم سازمان ملل در ایران اعلام کرده بود که حدود دو نفر هر روز، مجموعاً ۷۳۰ نفر در سال، قربانی مین‌های زمینی می‌شوند.¹¹ لذا از آنجا که آمار رسمی دقیقی از قربانیان وجود ندارد، این گزارش آمارهای مختلف از منابع موجود را آورده است.

اظهارات متفاوت مسولین

مصطفی محمد نجار وزیر دفاع وقت و نماینده ویژه رئیس جمهور در امور پاکسازی مین در سال ۱۳۸۵ خبر داده بود که تا پایان سال ۱۳۸۶ کار پاکسازی پایگاه‌ها و مناطق آلوده به مین در استان کردستان به اتمام می‌رسد و چند سال بعد سرتیپ محمدحسین امیراحمدی، رئیس مرکز مین‌زدایی ایران گفت که پاکسازی مناطق آلوده به مین‌هایی که در جنگ هشت ساله با عراق در مناطق مرزی ایران کاشته شده، در سال ۱۳۹۱ به پایان می‌رسد. مطابق اظهارات وی "با صرف هزینه های سنگین، حدود ۴۲ هزار و ۵۰۰ کیلومتر مربع از اراضی آلوده به مین پاکسازی شده است و تنها ۵۰۰ کیلومتر از مناطق آلوده به مین باقی مانده که از حجم و تراکم بسیار بالایی برخوردار است". وی همچنین گفته بود کار پاکسازی برخی مناطق مانند مهران و دهلران که آلودگی بسیار بالایی داشته اند به اتمام رسیده و پاکسازی سایر مناطق در ماه های آینده به پایان می‌رسد.¹²

از طرف دیگر وزارت دفاع و وزارت کشور اعلام کرده بودند که دولت کار پاکسازی میادین مین استان‌های کردستان، آذربایجان غربی و کرمانشاه را به اتمام رسانده اما بر طبق گفته کریمیان نماینده مردم شهرستان مریوان و سرآباد در مجلس شورای اسلامی هنوز هم خسارت‌های جانی و مالی به کشاورزان و مردم و باغداران در اثر انفجار مین های زمینی وارد می‌شود.¹³ در سال های اخیر وزیران کشور و دفاع بارها تاریخ های مختلفی را برای اتمام کار خنثی سازی مین ها اعلام کرده اند اما نه تنها این امر محقق نشده است بلکه همواره شاهد بروز حوادثی به دلیل وجود مناطق آلوده به مین در استان های مرزی هستیم.

ردیف	استان	میزان کل آلودگی (هکتار)	میزان اراضی پاکسازی شده تا آخر سال 1389	میزان آلودگی باقیمانده در ابتدای سال 1390
1	خوزستان	1.500.000	1.483.796	16.204
2	ایلام	1.700.000	1.657.129	42.871
3	کرمانشاه	700.000	679.966	20.034
4	کردستان	150.000	149.880	120 (معادل پایگاه)
5	آذربایجان غربی	150.000	149.547	453 (معادل پایگاه)
	مجموع	4.200.000	4.120.318	79.682

¹¹ خبرگزاری فارس، <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8501150474>

¹² 28 نفر؛ شهدای انفجار مین در سال 90، مشرق، ۱۹ فروردین ۱۳۹۱، <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/109431/28>

¹³ واضح، ۳ دی ماه ۱۳۹۱، <http://vazeh.com/n-5432190>



بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیام رئیس مرکز مین زدایی ها.ایران به مناسبت "روز بین المللی آکامی از فطر مین و مقابله با مشکل مین"

مین ها و مهمات باقی مانده از جنگ ها تأثیرات اقتصادی ، اجتماعی و زیست محیطی فراوانی را به کشورهای درگیر تحمیل می نمایند. بی تردید همه کسانی که با این معضل روبرو بوده و یا در پاکسازی مناطق آلوده نقشی داشته اند، این مهم را بدرستی درک می نمایند.

کاشت بیش از ۱۶/۰۰۰/۰۰۰ مین و رها شدن میلیون ها پسته انفجاری دیگر در خاک ایران در طول هشت سال جنگ تحمیلی از سوی رژیم صدام حسین (جنگ عراق علیه ایران ۱۹۸۸-۱۹۸۰) در مساحتی بالغ بر ۴۲۰۰۰ کیلومتر مربع ، یک چالش ملی برای جمهوری اسلامی ایران محسوب گردیده و سالها درد و رنج ناشی از آن بر مردم ما تحمیل شده است. لذا ایران را بعنوان یک قربانی واقعی مین در سطح جهان قرار داده است.

جابجایی ، آب بردگی ، فرسودگی ، تنوع شرایط اقلیمی ، خاک رملی و کوهستان های سخت و ... بر دشواری های پاکسازی افزوده و دامنه تأثیرات آلودگی را فراتر از حد لستان قرار داده است. امروز با تلاش های جدی صورت گرفته از سوی دولت و همکاری نیروهای مسلح ، شرکتها و NGO ها و جانفشانی نیروهای مین بردار توانسته ایم بخش قابل توجهی از این مناطق را در سطح عمومی پاکسازی نمائیم.

از سوی دیگر به صورت همزمان اجرای برنامه آموزش خطر مین با همکاری سازمان های مختلف از جمله سازمان بهزیستی ، سازمان هلال احمر ، کمیته بین المللی صلیب سرخ پیشرفت خوب و قابل توجهی داشته است.

مرکز مین زدایی جمهوری اسلامی ایران ضمن گرمیداشت این روز ، امیدوار است تا تلاش های جدی و واقعی و عملی بر حذف و کاهش پیامدهای ناشی از مین ها و مهمات در سطح جهان صورت گیرد.

ارزوی ما جهانی در صلح و آرامش و عاری از مین است و آنگونه که وزیر دفاع ما در مراسم کنفرانس بین المللی مین زدایی بشردوستانه در تمپر یادبود به این مناسبت در سه آوریل ۲۰۱۲ تحریر نمودند: "به امید روزی که مینی کاشته نشود"

طی نمودن این مسیر سخت و دشوار مرهون فداکاری کسانی است که جان خود را برای حذف و نابودی مین ها به خطر می اندازند. لذا این روز را به آنها و کلیه فعالان پاکسازی در سطح جهانی تبریک می گوئیم.

در پایان با بیان این که "به دریا رفته می داند مصیبت های طوفان را" مرکز مین زدایی جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد تجربیات خود را در اختیار سایر کشورهای متأثر جهان قرار دهد تا تحقق آرزوهایمان باشد.

رئیس مرکز مین زدایی جمهوری اسلامی ایران

محمدحسین امیراحمدی

اما چرا روند پاکسازی به خوبی پیش نمی رود

دلایل گوناگونی برای کندی روند پاکسازی وجود دارد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱ فقدان نقشه ی مین ها

قسمتی از مین های ایران توسط ارتش عراق کار گذاشته شده است که متأسفانه تاکنون نقشه های آن را برای پاکسازی تحویل نداده اند و چه بسا نقشه ای هم اگر بوده دیگر باقی نمانده باشد. قسمتی دیگر از مین ها هم توسط ایران به عنوان سپر حفاظتی کار گذاشته شده است که چون در اوایل جنگ از نیروهای داوطلب مردمی استفاده می شد و آنان فرصت آموزش های طویل المدت نظامی را نداشتند، بنابراین بدون نقشه قسمتی از مین ها را کار گذاشتند با این تصور که چند ماه بعد، خود در محل آنها را خنثی خواهند کرد.

تعدادی دیگر از مین هایی که ارتش ایران کار گذاشته بود، طبق نقشه های نظامی بود اما چون سال ها گذشته و اکثر آنها در ارتفاعات غرب کشور قرار گرفته است، به علت باد و باران و برف اکثراً جابجا شده و نقشه های موجود قابل استفاده نیست.

از طرفی دیگر پس از گذشت سال ها و در اثر تغییرات آب و هوایی و رانش زمین، مین ها حرکت کرده و یا به عمق زمین فرو رفته اند که کشف آنها را با مشکل مواجه می کند. پاکسازی برخی نقاط نیز به علت آبرفتگی امکانپذیر نیست.

۲ اعمال تحریم ها و نبود دستگاههای پیشرفته

با توجه به اعمال تحریم ها، مؤسسات بین المللی امکان کمک به ایران را ندارند که این امر نیز روند پاکسازی مین را با کندی مواجه ساخته است. به عنوان نمونه می توان گفت مرکز مین زدایی تفاهم نامه و سند همکاری با مرکز بین المللی مین زدایی بشر دوستانه ژنو امضاء کرد که بر اساس آن قرار شد نرم افزار مدیریت اطلاعات یکپارچه به مرکز مین زدایی ایران داده شود اما به دلیل تحریم ها این موضوع تا کنون انجام نشده است¹⁵.

۳ فقدان اراده سیاسی

خسارت ها و هزینه های ناشی از وجود مین بسیار زیاد است. مرگ، نقص عضو، ازکارافتادگی و آسیب های روانی، اجتماعی و اقتصادی همراه با آن از جمله خسارت های فردی مین هستند. اما مین خسارت های عمومی نیز دارد که شامل هزینه های اقتصادی، مهاجرت ها و آوارگی ها، فقر، استهلاك منابع و ثروت های ملی، تغییر اولویت های

¹⁵ کیهان، ۲۰ فروردین ۱۳۹۱، <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=2475487>

سرمایه‌گذاری، نارضایتی مردمی و بحران‌های محلی و منطقه‌ای است.¹⁶ لذا دولت‌ها بایستی اراده و عزم جدی در امر پاکسازی مین داشته باشند.

در بهمن ماه ۱۳۸۳ رئیس مبارزه با قاچاق کالا گفته بود قرار است به عنوان یکی از راه‌های مقابله با قاچاق کالا در کشور، اقدام به کاشت مین در مرزها شود که این امر مورد اعتراض مسئول ستاد پاکسازی میدین مین و کانون مشارکت برای پاکسازی مین قرار گرفت.¹⁷ لازم به ذکر است که آلوده بودن زمین‌های کشاورزی به مین خود سبب اجبار برخی از روستائیان مرزی به کولبری برای کسب درآمد می‌شود، کاری که به شکل دیگر جان‌آنان را به خطر می‌اندازد.

هنوز عده‌ای بر این باورند که حکومت ایران در برخی از مناطق به علل مختلف از جمله مبارزه با قاچاق کالا یا مسائل امنیتی و در پی آن کنترل منطقه، خواست و اراده سیاسی لازم برای پاک‌سازی کلیه مناطق مین‌گذاری شده ندارد. معاون سیاسی امنیتی استاندار کردستان هم در پنجم شهریور ماه سال ۸۸ با تأکید بر نقش تعیین‌کننده مردم کردستان در همراهی با نظام برای تأمین و استمرار امنیت پایدار گفت: "همراهی مردم انقلابی کردستان میدان عمل برای دشمنان انقلاب اسلامی را در این منطقه مرزی کاملاً محدود کرده و به همین دلیل کوچک‌ترین تحرکات آنان از چشم مردم و سربازان اسلام پنهان نیست".¹⁸ این امر خود می‌تواند نشان‌دهنده نگرش امنیتی به مین در کردستان باشد.

ارتش ایران تعداد نامعلومی از مین‌های زمینی را در اطراف پایگاه‌های نظامی خود در روستاهای کردستان و منابع آب در کوهها قرار داد که از حمله و دسترسی چریک‌های کرد به آب آشامیدنی جلوگیری کند. آرمین کویل، کارشناس مین‌های زمینی از مؤسسه ژنو (یک مؤسسه بشر دوستانه که کارش همراه کردن مؤسسات غیر دولتی مسلح و انطباق آنها با استانداردهای بین‌المللی بشر دوستانه است) می‌گوید که این مربوط به حکومت ایران و شورشیان کرد است که ظرف مدت کوتاهی بعد از انقلاب ۱۹۷۹ شروع شد.¹⁹

لازم به ذکر است که تمام احزاب سیاسی کرد که در درگیری‌های مسلحانه با حکومت ایران دخالت داشتند از جمله حزب دموکرات کردستان ایران، سند ژنو جهت ممنوعیت مین‌های زمینی و انجام همکاری‌های لازم را امضا کرده‌اند.

۴- نا کار آمدی عملکرد حکومت

بنا بر اظهارات امید کریمیان نماینده مردم مریوان و سروآباد در مجلس شورای اسلامی "وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح که متولی پاکسازی مین در مناطق آلوده به مین است انجام این کار را به شرکت‌های پیمانکاری واگذار می‌کند که این شرکت‌ها یا دقت عمل ندارند و یا به هر دلیلی از انجام دقیق کارشان کوتاهی می‌کنند". بر طبق گفته‌های او پایگاه‌ها آلوده به مین پس از اینکه پاکسازی می‌شود باید تحویل وزارت کشور شود اما تاکنون هیچ وقت نشده به صورت

¹⁶ بایزید مردوخ، آسیب‌شناسی اقتصادی مین، <http://vista.ir/article/230806>

¹⁷ فاطمه هجرت، مین‌های خفته را بیدار نکنید، گزارش، شماره ۷۷۶، مرداد ماه ۱۳۸۴.

¹⁸ جنگ در کردستان ادامه دارد <http://www.ziryan.ir/NewsDetail.aspx?itemid=2641>

¹⁹ <http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>

صد در صد اعلام شود که این مناطق پاکسازی شده‌اند و برای اینکه از موضوع شانه خالی کنند بهانه را به گردن رانش زمین و یا بارندگی می‌اندازند؛ در حالی که باید در مختصات پایگاه مقیاس بزرگتری را مورد شناسایی قرار داده و اقدام به پاکسازی کنند تا اطمینان کامل حاصل شود²⁰.

از طرف دیگر بیشترین پاکسازی در مناطق نفتی صورت گرفته و از اینرو ساکنان مناطق مسکونی و کشاورزی هنوز با مشکل اساسی و خطر مواجه با مین روبرو هستند.

اضافه بر مسائل فوق هزینه تولید هر مین حدود ۲ دلار و خنثی سازی آن بیش از هزار دلار است. ارزیابی‌های به عمل آمده حاکی از آن است که برای پاکسازی مناطق آلوده به مین ۳۰۰ میلیارد دلار هزینه لازم است، این در حالی است که سالیانه بودجه اندکی برای پاکسازی مناطق آلوده در نظر گرفته می‌شود. اما اگر فقط اندکی از درآمد صادرات نفت خام ایران سالیانه به امر پاکسازی مین اختصاص داده شود می‌توان هر سال مقادیر زیادی از مین‌های ضد نفر را خنثی نمود و با این ترتیب کوهها، مزارع و مراتع و مناطق روستایی را ظرف مدت زمان کوتاهی پاکسازی کرد.²¹

۵- منع فعالیت‌های نهادها و سازمان‌های غیر دولتی

دولت ایران اجازه فعالیت به نهادهای مردمی در امر آگاهی رسانی از خطر مین را نمی‌دهد. در سال ۱۳۸۳ کانون مشارکت در پاکسازی مین که نهادی مردمی و غیرانتفاعی بود، توسط دکتر شیرین عبادی برنده جایزه صلح نوبل در سال ۲۰۰۳ و چند نفر از همکاران وی تاسیس و آغاز به کار کرد و رسالت خود را دادن آگاهی به مردم در خصوص خطرات مین، آموزش مردم مناطق آلوده به مین، کمک به مصدومین و از همه مهمتر تشویق دولت جمهوری اسلامی ایران مینی بر الحاق به کنوانسیون اتاوا و توقیف در تولید مین اعلام نمود. اما حکومت اقدامات این نهاد مردمی را بر نتابید و در تاریخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۰ تنها سازمان غیر دولتی ایران را که در حوزه مین کار می‌کرد تعطیل کرد. چند سال بعد، هنگامی که دکتر عبادی به علت شرایط نامساعد سیاسی مجبور به اقامت در خارج از ایران شد، با تاسیس مرکز حامیان حقوق بشر اقدامات خود را در زمینه مبارزه با مین‌های زمینی ادامه داد و این گزارش حاصل کار مشترک این مرکز و انجمن حقوق بشر کردستان ایران در ژنو است.

مشکل دیگری که برای پاکسازی مین وجود دارد آن است که به علت وضعیت خاص سیاسی و اجتماعی ایران رسانه‌ها کمتر به این موضوع می‌پردازند و در نتیجه مردمی که در سایر مناطق ایران زندگی می‌کنند کمتر به این معضل توجه دارند و برای تسریع در پاکسازی مین به دولت فشار نمی‌آورند.

²⁰خانه ملت، خبرگزاری مجلس، 29 مهر 1392، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>
²¹ پاییز مردوخ، آسیب شناسی اقتصادی مین، <http://vista.ir/article/230806>

اقدامات حمایتی از قربانیان مین

در سال ۱۳۷۲ مجلس، قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره معلول یا فوت می‌شوند را تصویب نمود²². این قانون در عمل با مشکلاتی مواجه شد که در نتیجه چندین بار اصلاح شد. ولی همچنان وضعیت حقوقی قربانیان مین ناخوشایند است به طوری که می‌توان ادعا کرد در واقع حمایتی شایسته از آنها به عمل نمی‌آید.

به دلیل تلفات انسانی گسترده، هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۴ بنا به پیشنهاد شماره ۴۷۲۴-۱۰۵۰۱-۱۶۲ مورخ ۱۳۷۳/۰۴/۲۸ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و به استناد تبصره ۷ قانون برقراری حقوق وظیفه و یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت کرده و به علت برخورد با مواد منفجره (مین) معلول یا فوت می‌شوند، آئین نامه اجرایی قانون فوق را تصویب نمود²³.

در ماده ۱ این آئین نامه اجرائی ذکر شده است، آن دسته از مهاجران و کسانی که در مناطق جنگی و یا در حال بازسازی بر اثر برخورد با مواد منفجره از قبیل نارنجک، مین، گلوله توپ و غیره، معلول و یا فوت می‌شوند با تشخیص کمیسیون موضوع ماده ۲ این آئین نامه با رعایت قانون در شمول خدمات حمایتی دستگاه‌های ذیربط - حسب مورد، بنیاد شهید، بنیاد مستضعفان و جانبازان، کمیته امداد امام خمینی (ره) - قرار می‌گیرند.

مطابق تبصره ۴ قانون مصوب ۱۳۷۲- اصلاحی ۳۱ مرداد ۱۳۸۹ مرجع تشخیص فوت، معلولیت، خسارت، ضد انقلاب موضوع این قانون کمیسیونی می‌باشد که بر طبق ضوابط بنیاد شهید و امور ایثارگران در فرمانداری‌های مربوطه با ترکیب:

۱- فرماندار به عنوان رئیس کمیسیون

۲- مدیریت بنیاد شهید و امور ایثارگران

۳- ریاست اداره اطلاعات

۴- فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

۵- دادستان

۶- فرمانده هنگ مرزبانی یا مرزبان منطقه

۷- ریاست کمیته امداد امام خمینی

۸- پزشکی قانونی²⁴

همانطور که ملاحظه می‌شود ترکیب نمایندگان حاضر در کمیسیون (قریب به اتفاق نمایندگان)، نمایندگی از جانب ارگانهای دولتی است. بنابراین حسب وظیفه، این نمایندگان تکلیف دارند که از منافع دولت دفاع نموده و حتی الامکان

²² <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/92295>

²³ <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/115015>

²⁴ <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/789070>

کسی را به وظیفه بگیران آن اضافه ننمایند و علاوه بر آن هیچ ساز و کاری برای حمایت و دفاع از حقوق قربانیان مین در ترکیب کمیسیون پیش بینی نشده است و یا به عبارتی کمیسیون بدون حضور قربانی و یا نماینده (یا وکیل) او به اتخاذ تصمیم می پردازد. از طرفی دیگر یکی از مهمترین مشکلات قربانیان ناشی از مین، طولانی بودن روند رسیدگی به پرونده آنان است. چنانچه طبق گفته این قربانیان، تشکیل کمیسیون ماهها به طول می انجامد و این روند کند تماماً به ضرر مصدومین می باشد. و از همه مهمتر عبارت "ضد انقلاب" مندرج در تبصره ۱ است که مشخص نیست انقلابی کیست و ضد انقلاب کدام است. پس از گذشت ۳۴ سال از پیروزی انقلاب مورخ ۱۹۷۹ گنجاندن کلمه ضد انقلاب صرفاً بهانه دست افراد حکومتی می دهد که تعداد کثیری از مصدومین را محروم نمایند.

احراز اینکه کسی روی مین رفته و مجروح یا فوت شده است، کفایت می کند و وجود شروط دیگر خصوصاً اگر غیرمنطقی باشد، مانند اثبات غیر عمدی بودن حادثه (ثابت کردن اینکه کسی عمداً روی مین پا بگذارد) یا انقلابی بودن وجهه قانونی و منطقی ندارد. چراکه اثبات یا ادعای چنین مواردی معمولاً با توجه به جمیع شرایط با مشکلات عدیده ای مواجه و باعث پامال شدن حقوق شهروندی قربانیان می شود و همانطور که از ترکیب اعضای کمیسیون برداشت می شود هیچ کس در آن کمیسیون نیست که از حقوق قانونی قربانیان دفاع نماید.

مسئولیت مدنی دولت برای جمع آوری مین و سایر ادوات جنگی پس از گذشت بیش از ۲۵ سال از پایان جنگ تحمیلی محرز و مشخص است، دولت مکلف بوده که مین ها را از مناطق پاکسازی نماید. در صورت عدم توانایی به دلیل حجم گسترده آلودگی دولت موظف بود که مناطق آلوده را علامت گذاری نموده و محدوده آن را تعیین نماید و با استفاده از تمامی ابزار اطلاع رسانی، این موضوع را به اطلاع ساکنین برساند. این اتفاق به هر دلیلی انجام نگرفته است، بنابراین اگر در اثر عدم انجام مسئولیت قانونی به کسی خسارت وارد آمده، باید جبران شود و این یکی از علل درخواست خسارت برای قربانیان مین می باشد.

یکی از موانع بر سر راه احقاق حق قربانیان اختلاف نظر درمورد اطلاق این قربانیان به لفظ شهید است، چراکه برخی بر این عقیده استوارند که شهادت عملی آگاهانه است و فرد با علم به کشته شدن عازم صحنه های نبرد می شود. بنابراین جایز نیست به کسانی که در بی خبری قربانی تبعات جنگ می شوند، لفظ شهید اطلاق شود. اما نباید فراموش کرد که درحقیقت مصدومین مین قربانیان شرایط جنگ و پیامدهای آن هستند که به هر حال و به هر اسمی که آنان را بنامیم باید دولت خسارات آنان را پرداخت کند.

به علاوه بالا بودن هزینه درمان و عواقب ناشی از نقص عضو و معلولیت زندگی قربانیان مین را با مشکل مواجه می سازد. مهمتر از همه آنکه اکثر قربانیان مین کودکان هستند، در نتیجه بر اثر حادثه در صورت معلولیت، از جست و خیزهای کودکانه باز داشته می شوند و از این رو ممکن است از لحاظ روحی نیز صدمه ببینند. به طور کلی علاوه بر هزینه های درمان و فراهم کردن نیازهای جسمی مصدومین مین باید به نیازهای روحی آنها نیز توجه شود. بازماندگان قربانیان مین نیز نباید از نظر دور داشته شوند چرا که غم از دست دادن عضو خانواده خود امری بسیار مهم است که باید جبران شود.

کنوانسیون اتاوا

کنوانسیون ممنوعیت استفاده، ذخیره سازی، تولید و انتقال مین های ضد نفر و نابودی آنها، که به آن "کنوانسیون اتاوا" و یا "پیمان منع مین"، گفته می شود، به دنبال پایان دادن به استفاده از مین های زمینی ضد نفر در سراسر جهان است. کشورهای عضو، متعهد عدم توسعه، تولید، کسب، حفظ، انباشت، و یا انتقال مین های زمینی ضد نفر می شوند که توسط این پیمان این گونه تعریف شده اند: مین هایی که طراحی شده تا با حضور، نزدیکی و یا تماس با یک فرد منفجر شده و سبب معلولیت زخمی کردن یا کشتن یک یا چند نفر شود.²⁵ کشورهای عضو این پیمان به یکدیگر کمک می کنند تا زمین های آلوده را پاکسازی کنند و در امر آموزش و خدمات پزشکی نیز به هم یاری می رسانند.

ایران تا کنون به کنوانسیون اتاوا نپیوسته است؛ این در حالی است که آمارها حکایت از آن دارد کشورهایایی که در این سالها همکاری بیشتری با سازمان ملل برای پاکسازی زمین های آلوده به مین داشته اند، شمار قربانیانشان هم کاهش چشمگیری داشته است.

توصیه ها

توصیه های کلی

- اطلاع رسانی و آموزش ساکنین مناطق آلوده به مین
- علامت گذاری و نصب هشدارهای ایمنی در مناطق آلوده به مین
- اختصاص بودجه کافی برای پاکسازی مناطق آلوده
- به کار بردن ابزار پیشرفته و استفاده از نیروی متخصص در امر پاکسازی
- الحاق به کنوانسیون اتاوا جهت بهره بردن از مزایایی که کنوانسیون برای کشورهای عضو در نظر گرفته
- اصلاح قوانین به شرح فوق

توصیه ها در مورد قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره معلول یا فوت می شوند

- جابجایی برخی از اعضای کمیسیون با کسانی که بیشتر با محل و فرد قربانی آشنایی دارند، از قبیل نمایندگان مجلس، وکیل قربانی ولی دم.
- از تاریخ تکمیل پرونده، حداکثر ظرف دو هفته کمیسیون تشکیل شده و اتخاذ تصمیم نماید
- کاهش اعضای کمیسیون، به خصوص آنانی که تشابه رأی دارند.
- میزان پرداختی به هر قربانی مین نیابستی از حداقل دستمزد کارگر ساده بدون مهارت پائین تر باشد. چراکه فرد قربانی حداقل قادر باشد که نان بخور و نمیرش را دربیآورد و از عهده مخارج روزانه خانواده برآید.

²⁵ The Ottawa Convention at a Glance, <http://www.armscontrol.org/factsheets/Ottawa>.

- در حیطه ایفای مسئولیت مدنی دولت نه تنها پرداخت مستمری ماهانه باید لحاظ شود، بلکه ضروری است که هزینه های درمانی نیز پرداخت گردد. توجه داشته باشیم که اگر کسی در اثر حادثه رانندگی باعث شکسته شدن پای کسی شود، مجبور است علاوه بر دیه، هزینه های درمان را نیز بپردازد. بنابراین مسئولیت مدنی دولت ایجاب می کند که تمام هزینه های پزشکی پرداخت شود.

نتیجه

امر پاکسازی مناطق آلوده به مین، امری بس دشوار است که نباید سهل و آسان گرفته شود. مین، این قاتل خاموش، در کمین جان شهروندان است آن هم نه در زمان جنگ، بلکه در زمان صلح. در این میان علاوه بر دولت و ارگان های مسئول که وظیفه تسریع در پاکسازی مناطق آلوده، حمایت مناسب از قربانیان، آموزش و پیشگیری را بر عهده دارند، جامعه مدنی و شهروندانی هم که فرسنگ ها دور از مناطق آلوده هستند باید این مسئله را دغدغه خود دانسته و در بر گر دادن آرامش به مردم این مناطق بکوشند.

شهادت قربانیان کرد مین‌های زمینی



آقای کاوه شب خویی پدر سه فرزند از روستای مام دریلا، نزدیک سردشت، پایش را در اثر برخورد با مین در نزدیکی روستایش از دست داده. او می‌گوید که ۴ نفر از اعضای خانواده‌اش کشته شدند و یا اینکه معیوب شدند. یکی از عموهایش، کشته شده، عمومی

دیگر آقای عبدالله هامزاده دستش را از دست داده و یکی دیگر از اعضای خانواده اش آقای هاما حسینی عضوی از بدنش را از دست داده.



اسیما الایانی، چوپان جوان اهل ملیمسی/سردشت، هر دو پای خود را از دست داده. خانواده او همه هزینه‌های بیمارستان وی را پرداخت کرده اند. بنیاد جانبازان هیچ کمکی به او نکرده است. وی می‌گوید هیچ علامتی از وجود مین در جایی که او پاهایش را از دست داده

وجود نداشته. بنیاد جانبازان کمکی نکرده است و او خودش مجبور به پرداخت هزینه بیمارستانش بوده است. در حال حاضر وی ماهیانه ۵۰۰,۰۰۰ ریال از بنیاد امام خمینی کمک دریافت می‌کند.



زنی که یکی از پاهای خود را ۶ سال پیش در سردشت از دست داده است. هزینه بیمارستانش توسط خانواده پرداخت شده. وی در حال حاضر از بنیاد جانبازان کمک دریافت می‌کند.



آقای خدیر هما، کشاورز اهل روستای واردی/سر
دشت پای راست خود را در سال ۱۹۹۵ وقتی از کار
به خانه بر می‌گشت از دست داده است. او هیچ کمکی
دریافت نکرده است.



آقای عبدالله حسن زاده اهل روستای بساوی/سردشت
یک چشم خود و پای چپش را در سال ۱۹۹۴ در جاده
بین ورسک و مزرلان از دست داد. او خود تمام
هزینه‌های درمانش را پرداخت کرده و هیچ کمکی
دریافت نکرده است.



آقای عباس حمزه ای از روستای بوره/ سردشت هر دو
دستش و یک چشمش را از دست داد وقتی از چاه آب
در می‌آورد در روستای گیسمه.



یک چوپان از روستای جمال دین/ سر دشت پای راست خودش را از دست داد وقتی که به دوست دیگرش کمک می‌کرد تا او را از انفجار مین نجات دهد. او خودش هزینه‌های درمانش را پرداخته است.



یک کشاورز و پدر ۴ فرزند از روستای تیجالی/ سردشت هر دو دست و یک چشمش را در سال ۱۹۹۱ از دست داد زمانی که در زمینش مشغول کار بود. او در پنج سال اول از بنیاد جانبازان کمک دریافت کرد. او می‌گوید هیچ علامتی از وجود مین در زمین یا روستایش وجود نداشت.



- احمد قربانی، محمد حسن عابدی، عبدالرزاق برزگر و فریبرز طارمیان، "اپیدمیولوژی ضایعات و کشته شدگان ناشی از مین و مواد انفجاری به جای مانده از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۷۵ در پنج استان مرزی کشور جمهوری اسلامی ایران"، *مجله علمی پزشکی قانونی*، دوره ۱۵، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۸
- بایزید مردوخی، آسیب شناسی اقتصادی مین، <http://vista.ir/article/230806>
- بهار، ۱۲ تیر ماه ۱۳۹۲، <http://baharnewspaper.com/News/92/04/12/14251.html>
- جنگ در کردستان ادامه دارد <http://www.ziryan.ir/NewsDetail.aspx?itemid=2641>
- خانه ملت، خبرگزاری مجلس، ۲۹ مهر ۱۳۹۲، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>
- خبرگزاری فارس، <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8501150474>
- خبرگزاری مجلس شورای اسلامی، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>
- خبرگزاری دانشجویان ایران، ۳۱ تیر ماه ۱۳۹۲، <http://isna.ir/fa/news/92043119108>
- فاطمه هجرت، مین‌های خفته را بیدار نکنید، گزارش، شماره ۷۷۶، مرداد ماه ۱۳۸۴
- کیهان، ۲۰ فروردین ۱۳۹۱، <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=2475487>
- کاوه قریشی، نگاه به "مین" در کردستان امنیتی است، روز آن لاین، ۴ مهر ۱۳۹۱ <http://www.roozonline.com/persian/news/newsitem/article/-7a5363196b.html>
- مصاحبه با تیمور الیاسی
- محبوبه خوانساری، ایران دومین کشور آلوده به مین در دنیا، *مجله فارسی*، ۱۶ فروردین ۱۳۹۲ <http://www.majalla.com/far/1392/01/article2809#>
- مرغوبترین خرمای کشور در چنگال مین/ ۱۸ روستای خرمشهر خالی از سکنه، خبرگزاری مهر، ۲۰ شهریور ۱۳۹۰، <http://www.ghatreh.com/news/nn8255751>
- واضح، ۳ دی ماه ۱۳۹۱، <http://vazeh.com/n-5432190>
- ۲۸ نفر؛ شهدای انفجار مین در سال ۹۰، مشرق، ۱۹ فروردین ۱۳۹۱، <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/109431/28>
- <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/92295>
- <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/115015>
- <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/789070>
- <http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>
- <http://www.behzisti.ir/news/Show.aspx?id=7891>
- Association for Human Rights in Kurdistan of Iran – Geneva (KMMK-G): <http://www.kmmk-ge.org/?p=285&lang=en>
- International Campaign to Ban Landmines (ICBL): <http://www.the-monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html>
- http://www.the-monitor.org/index.php/cp/display/region_profiles/theme/1048
- Geneva Call: "Signatories to the *Deed of Commitment* banning anti-personnel mines": <http://www.genevacall.org/resources/list-of-signatories/list-of-signatories.htm>
- <http://maic.jmu.edu/journal/11.2/focus/kohli/kohli.htm>
- Geneva International Center for Humanitarian Demining (GICHD): <http://www.gichd.org/>
- Kurdistan News Agency: <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=10733>
- Landmine and Cluster Munition Monitor: <http://www.the-monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html>



مین : بکوژە نووستووەکان

بەرپرسایەتی مەدەنی دەولەتی ئێرانە لە بەرانبەر
مێنڤاڤشتگیری لە هاوولاتیان بکا.



ناوەندی لایەنگرانی مافی مرۆف
کۆمەڵەی مافی مرۆفی کوردستانی ئێران- ژێف
سەرماوەزی ۱۳۹۲

من ئازارى هاوبه شم، فريام كه ون



پيشه‌کى

له رۇژه‌لاتى ناوهراسه، پاش ميسر ئيران دووه‌مىن ولاته كه زورترين ميني تيدا چينراوه. پاشماوهى مين و كه‌ره‌ستهى ديكه‌ى ته‌قينه‌وهى جه‌نگى ئيران و عيراق كه له نيوان ساله‌كانى ۱۹۸۰-۱۹۸۸ رووى دا، له رۇژئاواو باشوورى رۇژئاواو بلاو بوونه‌ته‌وه و، ئيستاش ده‌بينه هووى مه‌رگى زور له دانىشتوانى ناوچه. له ماوهى جه‌نگدا، ئه‌رتەشى ئيران نزيكه‌ى ۲۰ ميليون ميني له ناوچه‌يه‌ك به پانتايى ۴ ميليون هيكتار(۱۵۴۴۴ ميل) له سنوره‌كانى ئيران و عيراق چاند.

رۇژى هه‌ينى ۲۶ى مانگى ره‌زبه‌رى ۱۳۹۲ى هه‌تاوى هه‌شت مندالى كه‌م ته‌مه‌نى مه‌ريوانى له كاتى يارى كردندا به مين بريندار بوون. به‌گوڤره‌ى ئازانسى هه‌والده‌رى كوردستان كوردپارله سه‌ره‌تاي نه‌مساله‌وه ۱۷كه‌سى مه‌ده‌نى به‌هووى مين گيانيان يا نه‌ندام‌پكى له‌شيان له‌ده‌ست داوه. ماوه‌يه‌ك له‌وه پيش دوو خوشك به ناوه‌كانى له‌يلا ۱۳ساله و غه‌زال ۲۰ساله كه، له نزيكى گونده‌كه‌پان "شه‌ريف ئاوا" پياسه‌پان ده‌كرد گيانيان له‌ده‌ست دا^۱. شه‌ريف ئاوا له كوردستاندا هه‌لكه‌وتوو و، بنكه‌يه‌كى چۆلكراوى نيزامى له نزيكويه‌يه، مينه‌كانى نه‌م بنكه‌يه كه ۲۰سال پيش چينراون هه‌ل نه‌گيراونه‌ته‌وه. رووداوه‌كه‌ى مه‌ريوانيش له شوپن بنكه‌يه‌كى چۆلكراوى نيزامى كه ۱۶سال چۆلكراوه رووى دا.

ميسر، ئيران و ئه‌فغانستان سى ولاتن كه زورترين مينيان تيدا چينراوه. هه‌لبه‌ته‌ ده‌وترى كه ئيران له باره‌ى جۇراوجۇرى، پانتايى و به‌ربلاوى مينه‌كانى، بارودوخچكى تايه‌تى هه‌يه كه هيج ولاتى به نه‌ندازه‌ى ئيران گرفتارى نه‌و كيشه‌يه نيه.

به‌گوڤره‌ى ئاماره‌ى فه‌رمى، مين و ته‌قه‌مه‌نى به جېماو له جه‌نگ، به‌درئزايى هه‌زار و سه‌د كيلومتر سنوره‌كانى رۇژئاوا و باشوورى رۇژئاواى ئيران له‌گه‌ل عيراقدا، به پانتايى نزيكه‌ى چوارميليون و دووسه‌د هه‌زار هيكتار له پينج پاريزگاي تازه‌ربايچانى رۇژئاوا، كردستان، ئيلام و خوزستان، به‌تايه‌تى شاره سنوره‌يه‌كانى خوره‌مشار، سووسه‌نگرد، بوستان، ميه‌ران، ده‌لوران، قه‌سرى شيرين، هويزه، نه‌فت شار، سوومار، مووسيان، ئابادان، نه‌هواز، نه‌نديمشك، دزفول، شووش و گيلانى رۇژئاوا، زه‌هاو، دالاهو، به‌مو، سولاسى باوه‌جانى و پاوه نه‌وسوود و مه‌ريوان بلاو بووه‌ته‌وه^۲.

دواى پاك كردنه‌وه‌ى مينه‌كان پاش جه‌نگ، ئيستاش ده‌وترى كه نزيكه‌ى سى ميليون هيكتار زوه‌ى ئيران به مين داپوشراوه و، له نيوان ۱۰ بو ۱۵ ميليون ميني دزه‌ نه‌فه‌ر له خاكى ئيراندا به چينراوى ماوه^۳.

به‌هووى مينه‌وه زورېك له زه‌وييه كشتوكاليه‌كان به‌ره‌م ناهيترين و، راده‌يه‌كى زوريش گوند چۆل كراون. بو نموونه له ماوه‌ى هه‌شت سال جه‌نگى عيراق و ئيران له سنوورى خوره‌مشاره‌وه زور جار په‌لامارى به‌كتريان داوه و هيرشيان كردووه‌ته سه‌ر يه‌كتر. له‌م شاره‌دا راده‌يه‌كى زورى مه‌يدانى مين دروست كراوه. پاش كوټايى جه‌نگ و نه‌وه‌نگاوانه‌ى كه بو هه‌لگرتنه‌وه‌ى مينه‌كان هه‌لگيراوه‌ن، هيشتا هينديك ناوچه‌ى نه‌و شاره به مه‌يدانى مين گه‌مارو دراوه. زياتر له ۱۸ گوند له شه‌لمچه چۆل و هيج كاريكى كشتوكالى و نازه‌لداريان تيدا ناكري. به‌گوڤره‌ى وته‌كانى مسته‌فا موته‌ورزاده نوينه‌رى خوره‌مشار له نه‌نجومه‌نى نوينه‌رانى ئيران، ۱۲ كيلومتر زه‌وى كشتوكالى له نيوان رووبارى پان و خالى سفرى سنوورى ئيران و

¹ بهار، ۱۲ تير ماه ۱۳۹۲، <http://baharnewspaper.com/News/92/04/12/14251.html>

² كاوه قريشى، نگاه به "مين" در كردستان امنيتى است، روز آن لاین، ۴ مهر ۱۳۹۱

<http://www.roozonline.com/persian/news/newsitem/article/-7a5363196b.html>

³ محبوبه خوانساري، ايران دومين کشور آلوده به مين در دنيا، مجله فارسى، ۱۶ فروردين ۱۳۹۲
<http://www.majalla.com/far/1392/01/article2809#>

عیراق له شهله مچه کیشهی مینیان ههیه و، هیچ ههنگاوئ بو گهرا نه وهی خاوهن زهوییه کان بو سهر زهوییه کانیا نهنجام نه دراوه⁴.

کوردستانی ئیران ناوجهیه که که به تاییه تی له ژبر هه ره شه و مه ترسی مین و ته قه مهنی، به جیمای پاش جهنگدایه. هوی ئه م کیشیه قهیرانی ناوخیی سالهکانی ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۳ ی زاینی له نیوان هیزهکانی دهوله تی و شورشگیرانی کورد بووه که، له ئاکامدا رادهیه کی بهرچاو له شار و گوندهکانی کوردستان وهک بوکان و مریوان، دهوری بنکه نیزامیه کان به هوی ئه رتهش و سوپای پاسدارانه وه مینرئژ کراون. پاش نهمانی مه ترسی رادهیه کی زور له مینهکان هه له نهگیرانه ته وه. له بهر ئه وهی به کات ئه و کاره یان نه ده کرد، به هوی با و بارانه وه چیکه ن ده بوون و، له ئاکامدا له هه لگرتنه وه یاندا تووشی کیشه ده بوون. له لایه کی دیکه وه کوردستان ناوجهیه کی شاخاوییه و ریبواران و جوتیار و ئاژلدارهکانی ناوجه به ویندا هاتوچو ده که ن. بویه که سانیکی زورتر تووشی مه ترسی مین ده بنه وه⁵.

مین ته نیا زینای گینای به دواوه نییه، به لکوو له باری ئابووریشه وه زیانیکی زور به ناوجه که ده که یینی. به گویره ی کارناسانی ئابووری، له ئیراندا زینای ئابووری به هوی مینه وه زیاتر له ۸۰ میلیون دولاره. ئه م ژماره یه ته نیا زینای راسته وخوی مرویه و، نرخه کاروتیکوشانی تووش بوان له ناو بنه ماله و له کومه لگادا له بهر چاو نه گیراوه. ئه گه به گویره ی ئاماری راده ی مین لیدراوه کان له ماوه ی ۱۷ سالی رابردوو له سالی ۱۳۶۷ وه تا ۱۳۸۳ ی هه تاوی، نیوهنجی سالانه ی مین لیدراوه کان به ۸۰۰ کهس مزنه بکه ین، نرخه هیزی له ده ستچووی هه ر که سیک به ۸۰۰ میلیون ریال دابننن، سالانه راده ی ۶۴۰ میلیارد ریال له توانای به ره هه م هیانی ولات به هوی رووداوی مینه وه له ده ست ده چی⁶.

راده ی دروستی قوربانیه کان له ده ستدا نییه

له سالی ۱۳۶۶ ی هه تاوی، کاری پاک کردنه وهی ناوجه مینرئژکراوه کان له لایه ن ئه رتهش و سوپای پاسداران وه به سیجه وه ده ستی پیکرد. له سالی ۱۳۷۷ ی هه تاوییه وه تا ۱۳۸۲ ی هه تاوی وه زاره تی ناوچو بهرپرسایه تی هه لگرتنه وهی مینهکانی له ئه ستودا بوو. له سالی ۱۳۸۳ ی هه تاوییه وه هه لگرتنه وهی مینی ناوجه مینرئژکراوه کان به ناوه ندی هه لگرتنه وهی مین سپردرا که، سهر به وه زاره تی بهرگری و پشتیوانی هیزه چه کداره کانه⁷.

به گویره ی وتهکانی ئومید که ریمیان نوینه ره ی شاری مریوان و سهروئاوا له مه جلیسی نویه م، ئه م ناوه ندهش کاری هه لگرتنه وهی مین له ریگه ی کپه رکپوه به که سان و شیرکه تگه لیک ده دا که زورچار له هه لگرتنه وهی میندا پسپورییه کی ئه وتویان نییه و ئیمکاناتی پیشکه وتووشیان له ده ستدا نییه. به داخه وه تا ئیستا نه ناوه ندی مین هه لگرتنه وه و نه هیچ ریخراویکی دیکه ی پیوه نیدار به م بابه ته وه، هیچ ئاماریکی راست و دروستیان له راده ی کوژراوهکانی مین، چ خه لکی ئاسایی و چ ئه وانه ی مین هه لده گرنه وه بلاو نه کردووه ته وه.

له سالی ۱۳۸۰ ی هه تاویدا راده ی زینای گینای روژانه له نیوان ۲ بو ۲، کهس خه ملینراوه. ئه م راده یه له لایه ن وه زاره تی بهرگری و ناوه ندی مین هه لگرتنه وه دانی پیدا نراوه. به لام له سالهکانی دواتر باس له که م بوونه وهی راده ی زیانه کان ده کری. به گویره ی وتهکانی سه رتیپ موحه مه د میرئه حمه دی، سه روکی ناوه ندی مین هه لگرتنه وه، راده ی بریندارن و کوژراوان به هوی مین و گولله نه ته قیوه کان له سی سالی رابردوودا، بریندار به راده ی ۷۵ له سه د و کوژراو ۸۸ له سه د که م بووه ته وه⁸.

به گویره ی لیکولینه وه کان له سنورهکانی روژاوی ئیران، له هه ر بنه ماله یه ک که سیک به سهر میندا که وتووه. یا بریندار بووه یا کوژراوه. منداله کان زیاتر له ژبر مه ترسی هه ره شه ی میندان.

4 مرغوبترین خرمای کشور در چنگال مین/ 18 روستای خرمشهر خالی از سکنه، خبرگزاری مهر، ۲۰ شهریور ۱۳۹۰،

<http://www.ghatreh.com/news/nn8255751>

5 <http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>

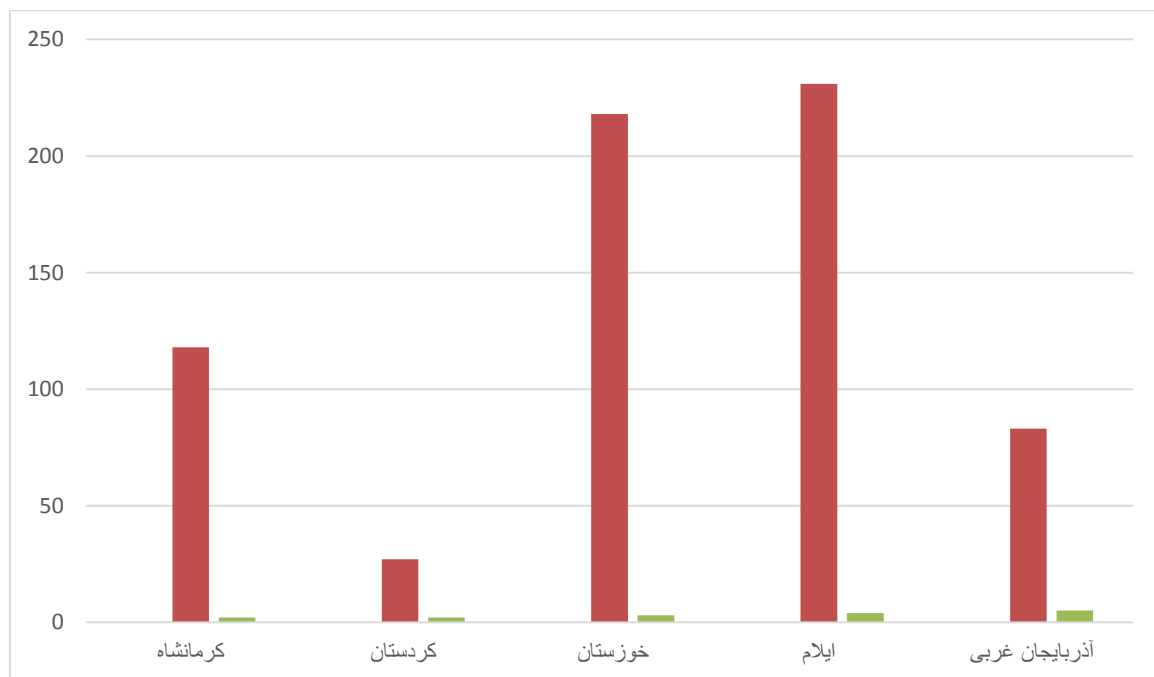
6 بایزید مردوخ، آسیب شناسی اقتصادی مین، <http://vista.ir/article/230806>

7 خبرگزاری مجلس شورای اسلامی، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>

8 خبرگزاری دانشجویان ایران، ۳۱ تیر ماه ۱۳۹۲، <http://isna.ir/fa/news/92043119108>

له بهر ئه وهی ئه وان له بهر که م ته مه ن بوونیا ن ئا گادا ری مه ترسییه کانی مین نین. به هۆی نه بوونی زانیاری و پهروه دهی دروست له مین وه کوو که ره سته یه کی یاری و رابووردن که لک وه ده گرن و، تووشی زبانی قه ره بوو نه کراو ده بنه وه. به پیی ئاماری به ریوه به ری ته ندروستی ئیران مندا لان ۴۰% ئه و که سانه ی که به هۆی مینه وه که منه نام ده بن پیک دین⁹. به پتی زانیاریه ک که لیکۆلینه وه له پهروه نده ی به ریوه به رییه کانی پزشکی قانونی پینچ پارێزگای سنووری به ده ست ها تووه، راده ی کوژراوه کان به هۆی مین و ته ته مه نی به چی ماوی شه، له سالی ۱۳۷۵ ی هه تاوی تا ۱۳۸۶ ی هه تاوی ۶۷۷ که س کوژراون. به گوێره ی ئه م لیکۆلینه وه یه ۶۴۸ که س (۹۵،۷%) ئیرینه و ۲۹ که س (۴،۳%) مپینه بوونه. ۷۴،۷% ئه م کوژراوانه به هۆی مینه وه بووه. له ناو کوژراوه کان ۲۴۵ که س (۳۶،۲%) یان نیزامی، ۱۲۶ (۱۸،۶%) که س ئاژلدار و ۸۶ که س (۱۲،۷%) یان جووتیار و پاشماوه ش پیشه ی دیکه یان بووه. زۆترین کوژراوه کان له نیوان ته مه نی ۱۶-۲۰ سالی دایه که ۱۹۳ که س (۲۸،۷%) و که مترین کوژراوه کان له نیوان ته مه نی ۸۱-۸۵ سالی دایه که یه ک که س بووه. له ناو کوژراوه کاندایه ۶۲۵ که س (۹۲،۳%) بهر له گه یشتن به نه خۆشخانه و ۵۲ که س (۷،۷%) له نه خۆشخانه دا مردوون¹⁰.

شایانی باسه که نوینه ری ریکخراوی نه ته وه یه کگرتوو هکان له ئیران رایگه یان دبوو که رۆژانه نزیکه ی ۲ که س له ئیراندا ده بنه قوربانی مینی دژه نه فه ر. له بهر ئه وه ی ئاماری وردمان له بهر ده ستدا نییه، ئه م راپۆرت ه مان له ئاماری ئه و سه رچاوه انه ی به ده سته وه بووه ئاماده کردوو ه¹¹.



خشته ی ژماره ی قوربانیانی مین له ئاکامی ته قینه وه ی مین له ساله کانی ۱۳۷۵-۱۳۸۶ له پارێزگا جیاوازه کاندایه

⁹ <http://www.behzisti.ir/news/Show.aspx?id=7891>
¹⁰ احمد قربانی، محمد حسن عابدی، عبدالرزاق برزگر و فریبرز طارمیان، "ایپیدمیولوژی ضایعات و کشته شدگان ناشی از مین و مواد انفجاری به جای مانده از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران طی سال های ۱۳۸۶-۱۳۷۵ در پنج استان مرزی کشور جمهوری اسلامی ایران"، مجله علمی پزشکی قانونی، دوره ۱۵، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۸.

¹¹ خبرگزاری فارس، <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8501150474>

وتهی جیاوازی بهرپرسان

سهرتیب موحه مه دحوسه بن ئەمیرئه حمه دی سه روکی ناوهندی هه لگرتنه وهی مین له ئیران. پشتر وتبووی که پاک کردنه وهی ئەو ناوچه سنووریانهی که مین ریژکراون له سالی ۱۳۹۱ی هه تاوی کوئایی پی دی. به گوێرهی وته کانی ناوبراو به هه زینه یه کی زور قورس نزیکه ی ۲۵۰۰ کیلومتری چوارگوشه له ناوچه مین ریژ کراوه کان پاک کراونه ته وه و، ته نیا ۵۰۰ کیلومتری ناوچهی مین ریژکراو ماوه که زور چرو پره. ناوبراو وتبووی که هه لگرتنه وهی مین له ناوچه کانی میهران و ده لوران زور چرو و پیر بووه و کوئاییان پی هاتووه و، ناوچه کانی دیکه ش له مانگه کانی داها توودا کوئاییان پی دی^{۱۲}.

مستهفا موحه مه نه جار وه زیری بهرگری ئەو کات و نوینه ری سه روک کو مار بو هه لگرتنه وهی مین له سالی ۱۳۸۵ی هه تاویدا وتبووی که له سالی ۱۳۸۶ی هه تاوی پاک کردنه وهی بنکه و شوینه مین ریژ کراوه کان له کوردستاندا کوئایی پی دی.

له لایه کی دیکه وه وه زاره تی بهرگری و ناوحو رایانگه پاندبوو که ده ولت کاری هه لگرتنه وهی مینی پارێزگا کانی کوردستان، نازه ربایجانی روژاوا و، کرماشانی ته واو کردووه. به لام به پتی وته کانی که ریمیان نوینه ری شاری مه ربوان و سه روئاوا له مه جلسی شو رای ئیسلامی، هیشتا مین زبانی گیانی و مالی به جووتیاران و باخداران و خه لک به گشتی ده گه ریئی^{۱۳}. له م سالانهی دواییه دا وه زیره کانی ناوحو و بهرگری ریکه وتی جو راوجوریان بو کوئایی هیئان به مینه دژه نه فهره کان راگه پاندووه، به لام نه ئەوهی مینه کانیان هه لنه گرتووه ته وه، به لکوو روژانه هه والی رووداوی ته قینه وهی مین و ته قه مهنی له جهنگ به جیماو له پارێزگا سنووریه کاندایه بیسین.

ریز	پارێزگا	پێوانه ی زهوی داچینراو به مین به هیکتار	را ده ی زهوی پاک کراوه له مین تا کوئایی ۱۳۸۹	پاشماوه ی مینه چینراوه کان تا سه ره هتای ۱۳۹۰ی هه تاوی
۱	خوزستان	۱۵۰۰۰۰۰	۱۴۸۳،۷۹۶	۱۶۳۰۴
۲	ئیلام	۱۷۰۰۰۰۰	۱۶۵۷۱۳۹	۴۲۸۷۱
۳	کرماشان	۷۰۰۰۰۰	۶۷۹۹۶۶	۲۰۰۳۴
۴	کوردستان	۱۵۰۰۰۰	۱۴۹۵۴۷	۱۲۰
۵	نازه ربایجانی روژاوا	۱۵۰۰۰۰	۱۴۹۵۴۷	۴۵۳
	کو ی گشتی	۴۲۰۰۰۰۰	۴۱۲۰۳۱۸	۷۹۶۸۲

په یامی سه روکی ناوهندی هه لگرتنه وهی مینه چینراوه کانی ئیران، به بونه ی روژی زیونه ته وه یی زانیاری له مه ترسی به ره وروو بوونه وه له گه ل کیشی میندا^{۱۴} مین و پاشماوه ی ته قه مهنی به جیماو له جهنگه کان کاریگه ری ئابووری و کومه لایه تی و ژینگه یی زوری له سه ر ولاتانی ده رگیر هه یه. بیگومان که سانی که له گه ل ئەم کیشی هه دا به ره وروو بوونه، یا له خاوتن کردنه وهی ناوچه مین ریژکراوه کاندایه لیکیان هه بوو، هه ست به راستی ئەم کیشی هه ده کهن.

چاندنی زیاتر له ۱۶ میلیون مین و به میلیون به سته ی ته قه مهنی دیکه له خاکی ئیران له ماوه ی هه شت سال جهنگی داسه پاو له لایه ن ریژی می سه دام حوسه ی نه وه (جهنگی عیراق- ئیران ۱۹۸۰-۱۹۸۸) له پاناییه کی ۲۲۰۰۰ کیلومتری چوارگوشه دا، کیشی هه کی گه وره بووه بو

¹² 28 نفر؛ شهدای انفجار مین در سال 90، مشرق، ۱۹ فروردین ۱۳۹۱، <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/109431/28>

¹³ واضح، ۳ دی ماه ۱۳۹۱، <http://vazeh.com/n-5432190>

¹⁴ پیام رئیس مرکز مین زدایی کشور، <http://minefield.blogfa.com/tag>

كۆماری ئىسلامى و، خەلك درد و رەنجى بە كۆل دەكىشن. بەم شىۋەپە ئىران وەكوو قوربانى راستەقىنەى مین لە رادەى جىهانیدا ناساندوۋە.
 جىگۆركى، بەدەم لافاۋەۋە جىكەن بوون، داپزان و جوراۋجورى ھەلومەرجى ھەرېمى، خاكى لمى و شاخە سەختەكان و... كارى ھەلگرتنەۋەى مینیان دژوارتر كرددوۋە كە لە رادەى پارىزگاكان زياتر دەچى. ئەمرۆ بە تىكۆشانى دەولەت و ھىزە چەكدارەكان، شىركەتەكان، رىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى، فېداكارى ھىزەكانى مین ھەلگرتنەۋەى تۋانىومانە بەشىكى بەرچاۋى ئەم ناۋچانە پاك بكەينەۋە.
 لە لايەكى دىكەۋە ھاۋكات جىبەجى كىردنى بەرنامەى زانىارى دان سەبارەت بە مەترسىيەكانى مین، بە ھاۋكارى رىكخراۋى تەندروستى، رىكخراۋى مانگى سوور، كومىتەى نىۋنەتەۋەپى خاچى سوور، پىشپەفتى باشى ھەبوۋە.
 ناۋەندى مین ھەلگرتنەۋەى كۆماری ئىسلامى ئىران، سەرەراى رىزگرتن لەم رۇزە، ھىوادارە كە لە رادەى نىۋنەتەۋەپى بۇ نەھىشتنى مین و كەم كىردنەۋەى مەترسىيەكانى ھەنگاۋى راستەقىنە ھەل بگىرتتەۋە.

بەلام بۇچى رەۋى ھەلگرتنەۋەى مین بە باشى پىش ناچىت

ھۆى جوراۋجور بۇ لە سەرخۆ پىشچوونى خاۋىن كىردنەۋەى ناۋچەكان لە مین ھەپە، كە دەتۋانىن ئامازە بەمانەى خوارەۋە بكەين.

1 - نەبوونى نەخشەى شوپنە مین رىزكراۋەكان.

بەشىكى لەو مینانەى ئىران بە ھۆى ئەرتەشى عىراقەۋە داچىنراۋن كە بەداخەۋە تا ئىستا نەخشەكانى بۇ ھەلگرتنەۋەپان بە ئىران نەداۋە. ئەگەر نەخشەپەكىش ھەبوۋى، ئىستا ئىتر نەماون. بەشىكى دىكەى ئىران وەكوو دىۋارى بەرگرى چاندوونى. لە سەرەتاكى جەنگ بۇ بەرگرى لە ولات لە خەلكى دلخاۋ كەلكيان وەردەگرت. ئەۋان دەرەفتى ئەۋەپان نەبوو كە راھىنانى درىزماۋەى چەكدارىپان پى بكەن. كەۋابوو بى نەخشە بەشىكى لە مینەكان لە لاپەن كەسانى بى ئەزموونەۋە چاندراۋن و، لاپان ۋابوو كە چەند مانگى دىكە بۇ خۇيان ھەلىان دەگرتنەۋە.

رادەپەكى دىكەى ئەو مینانە، ئەرتەشى ئىران بە گۆپرەى بەرنامە و نەخشە لە كوردستان چاندوونى. بە ھۆى باۋ باران و بەفرەۋە زۆرەپان لە شوپنى خۇياندا نەماون و نەخشەكان بەكەلك ناپەن.

لە لايەكى دىكەۋە پە تىپەربوونى كات بە ھۆى ئالوگورى كەشۋەۋا و، لافاۋ، مینەكان لە شوپنى خۇيان جوۋلاۋن، يا كەۋتوونەتە قوۋلاپى زەۋى و دۆزىنەۋەپان ئاسان نىپە. خاۋىن كىردنەۋەى ھىندىك ناۋچە بە ھۆى ئاۋەۋە ئىمكانى نىپە.

2 - گەمارۇكانى سەر ئىران و نەبوونى دەزگای پىشكەۋتوو

بە سەرنج دان بە گەمارۇكانى سەر ئىران، بونىاتە نىۋنەتەۋەپەكان ئىمكانى يارمەتى دانى ئىرانىان نىپە كە، كارىگەرى لە سەر پىشچوونى خاۋىن كىردنەۋەى مینەكان ھەپە. بۇ نموونە ناۋەندى مین ھەلگرتنەۋەى ئىران، بەلگەپەكى تىگەپىشتن و ھاۋكارىپان لەگەل ناۋەندى نىۋنەتەۋەپى دژ مینى مروڧ دۆستانە لە زىڧ مۆر كىرد، كە بە پى نەۋ بەلگەپە پىرپار ۋا بوو كە نەرمەۋالەى مودىرىيەتى زانىارى بە ناۋەندى دژە مینى ئىران بىردى. بەلام بەھۆى گەمارۇكانەۋە ئەم كارە تا ئىستا جىبەجى نەبوۋە.

3 - نه‌بوونی ویستی سیاسی

زیانی مین دژه نه‌فهر زورن. مهرگ، که‌مئه‌ندام بوون، له‌کار که‌وتن و زیانی ره‌وانی و کومه‌لایه‌تی و ئابووری له‌زیانه‌تایه‌ته‌کانی مینن. به‌لام مین زیانی گشتیشی هه‌یه. له‌وانه، هه‌زینه‌ی ئابووری، کوچ و ئاواره‌یی دانیش‌توانی ناوچه، هه‌ژاری، له‌کیس چوونی سامانی نه‌ته‌وه‌یی، سه‌رمایه‌دانان له‌و ناوچانه، ناره‌زایه‌تی خه‌لک و قه‌یرانه‌هه‌ریمیه‌کان¹⁵. که‌وابوو ده‌وله‌ته‌کان ده‌بی له‌هه‌لگرتنه‌وه‌ی مینه‌کاندا جیدی بن¹⁶.

له‌ریبه‌ندانی ۱۲۸۳ی هه‌تاوی سه‌رۆکی ئیداره‌ی خه‌بات له‌گه‌ل که‌لوپه‌لی قاچاخ و تبه‌وی که‌ پیراره‌ بو پیشگیری له‌هاتنی که‌لوپه‌لی قاچاخ له‌چاندنی مین له‌سنوره‌کان که‌لک وه‌ریگرین، که‌بووه‌هۆی ناره‌زایه‌تی به‌رپرسی ستادی مین هه‌لگرتنه‌وه¹⁷. شایانی باسه‌که‌پاک نه‌کردنه‌وه‌ی زه‌وییه‌کشوکالییه‌کان له‌مین، بووه‌ته‌هۆی ناچارکردنی گوندنشینه‌کان تا بو‌دابین کردنی بژۆی ژانیان روو له‌کاروه‌کاسیی کۆله‌ری بکه‌ن که‌به‌شیوه‌یه‌کی دیکه‌گیانیان ده‌خاته‌مه‌ترسییه‌وه. به‌گویره‌ی هه‌والنیری کوردپا له‌سه‌ره‌تای سالی 2013وه تا ئیستا زیاتر له‌68هاوولاتی کورد بوونه‌ته‌قوریانی مین.

هه‌یشتا هه‌یندیگ له‌و باوه‌ره‌دان که‌ئیران له‌هه‌یندیگ ناوچه‌دا به‌هۆی جو‌راوجور، وه‌کوو خه‌بات دژی که‌لوپه‌لی قاچاخ، یا بارودۆخی ئه‌منیه‌تی و کونترۆلی ناوچه‌کان، نایه‌وی هه‌موو ناوچه‌کان له‌مین خاوین کاته‌وه. جیگری سیاسی ئه‌منیه‌تی پارێزگاری کوردستانیش له‌پنجی خه‌رمانانی سالی ۸۸به‌پیداگری له‌سه‌ر رۆلی کاریگری خه‌لکی کوردستان له‌هاوکاری کردنی نیزام بو‌دابین کردن و به‌رده‌وامی ئه‌منیه‌ت وتی: له‌گه‌ل که‌وتنی خه‌لکی کوردستان مه‌پدانی بو‌دوژمنانی شو‌رش به‌رتسه‌سک کردووته‌وه‌و، بو‌یه‌بجووکتیرین جوولانه‌وه‌یان له‌چاوی خه‌لک و سه‌ربازانی ئیسلامدا ون نییه. وته‌ی ناوبراو نیشان ده‌دا که‌روانگه‌یه‌کی ئه‌منیه‌تی مین له‌کوردستان هه‌یه¹⁸.

ئه‌رته‌شی ئیران راده‌یه‌کی نادیار مینه‌دژنه‌فه‌رکانی له‌ده‌وربه‌ری بنکه‌نیزامیه‌کانی خۆی و گونده‌کانی کوردستان و کانی و سه‌رچاوه‌کان له‌کپوه‌کان چاندووه‌تا، پشمه‌رگه‌کان ده‌ستیان به‌ئو رانه‌گا و، له‌هه‌رشه‌کانیان پارێزراو بن. ئارمین کویل، کارناسی مینه‌دژنه‌فه‌ره‌کان له‌بونیاتی ژنیف ده‌لی: چاندنی ئه‌م مینانه‌پتوه‌ندی به‌ده‌وله‌تی ئیران و پشمه‌رگه‌کورده‌کانه‌وه‌هه‌یه‌که‌پاش ماوه‌یه‌کی که‌م له‌شو‌رشی گه‌لانی ئیران ده‌ستی پی کرد¹⁹. شایانی باسه‌که‌هه‌موو ئه‌حزابی سیاسی کورد که‌خه‌باتی چه‌کدارییان له‌گه‌ل ئیراندا بووه، یه‌ک له‌وانه‌حیزی دیموکراتی کوردستانی ئیران، به‌لگه‌نامه‌ی ژنیف یان بو‌قه‌ده‌غه‌کردنی مینی دژه‌فه‌ره‌ و هاوکاری کردن مۆر کردووه.

4 - ناکارابوونی حکومه‌ت

به‌گویره‌ی وته‌کانی ئومید که‌ریمیان نوپنه‌ری شاری مه‌ریوان و سه‌رونواو له‌مه‌جلیسی شو‌رای ئیسلامی"وه‌زاره‌تی به‌رگری و پشتیوانی هه‌زه‌چه‌کداره‌کان که‌به‌رپرسایه‌تی پاک کردنه‌وه‌ی ناوچه‌به‌مین چینه‌دراوه‌کانی له‌ئه‌ستۆدایه، پاک کردنه‌وه‌ی مه‌یدانه‌کانی مین به‌شیرکه‌ته‌پیرکارییه‌کان ده‌دا. ئه‌م شیرکه‌تانه‌ش کاره‌کانیان به‌وردی و ریکوپیکی ئه‌نجام ناده‌ن و، به‌هه‌ر هۆیه‌ک خۆیانی لی دژه‌زنه‌وه". به‌پیی وته‌کانی ناوبراو، ئه‌و بنکه‌نیزامیه‌یه‌ی که‌له‌مین پاک ده‌کرینه‌وه، ده‌بی به‌وه‌زاراتی ناوخۆی بده‌نه‌وه‌که‌هیچ کات وایان نه‌کردووه. به‌ته‌واوی رایان نه‌گه‌یاندووه‌که‌ئو ناوچانه‌له‌مین خاوین کراونه‌ته‌وه. بو‌ئوه‌ی شان له‌ژیر به‌رپرسایه‌تی

¹⁵ کیهان، ۲۰ فروردین ۱۳۹۱، <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=2475487>

¹⁶ پایزید مردوخ، آسیب‌شناسی اقتصادی مین، <http://vista.ir/article/230806>

¹⁷ فاطمه هجرت، مین‌های خفته را بیدار نکنید، گزارش، شماره ۷۷۶، مرداد ماه ۱۳۸۴.

¹⁸ جنگ در کردستان ادامه دارد <http://www.ziryan.ir/NewsDetail.aspx?itemid=2641> journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml/

خویان خالی بکن بوختی به دایرمانی زهوی و باران بارپندا ده کهن. له حالیکدا ده بی پانتاییه کی زورتر له شوپنی بنکه کان پیشکن و پاکی بکه نه وه تا دلناییی به ده ست بی²⁰. له لایه کی دیکه وه نه وان ناوچه نفت خیزه کانیان زیاتر خاوین کردوه ته وه وه و، دانیش توانی گونده کان و زهوییه کشتوکالییه کان له گهل گرفتیکي سهره کی میندا پهره و روون. جگه له مانه ی سهره وه نرخی هر مینیک ۲ دلاره، له حالیکدا هه لگرتنه وه ی زیاتر له ۱۰۰۰ دلاری تی ده چی. به گویره ی نه وه هه لسه نگانندنه ی کراون، بو خاوین کردنه وه ی ناوچه به مین چینراوه کان ۳۰۰ میلیارد دلار پویسته. نه مه له حالیکدا که سالانه بوودجه یه کی زور کم بو ناوچه به مین چینراوه کان تهرخان ده کری. به لام نه گهر ته نیا پاره ی ۱۰ روژ فروشی نه وتی ئیران سالانه بو نه م کاره تهرخان بکری، ده توانری سالانه ۱،۵ تا ۵ میلیون مینی دزه نه فهر له ناو بیری. به م شیوه یه له ماوه یه کی کورتدا ده توانری هه موو کیو، مه زرا، له ورگه و گونده کان له مین پاک بکرینه وه. به لام به داخه وه تهرخان کردنی بوودجه یه کی زور که متره و نزیکه ی یه ک له سهر پینجی نه م راده یه ده بی²¹.

5 - پیشگیری له ټیکوښانی نیهاد و ریکخواه نادهوله تیه کان

ده ولت موله تی ټیکوښان به ریکخواه مه ده نییه کان نادات تا سه باره ت به مه ترسی مین زانیاری به خه لک بگه یینن. له سالی ۱۹۸۳ کانوونی به شداری له پاک کردنه وه ی مین، که ریکخواونکی مه ده نی و، له لایه ن دوکتور شیرینی عیادی و چند که سی له هاوکارانیه وه دامه زرا بوو ده ستی به کار کرد. ناوبراو له سالی ۲۰۰۳ ی زایینی خه لاتی ناشتی نویلی برده وه. نامانجی نه م ریکخواه، دانی زانیاری له سهر مه ترسییه کانی مین به خه لک، فیرکردنی خه لکی ناوچه به مین چینراوه کان که چون خویان پاریزن، یارمه تی نه وه که سانه ی به مین بریندار بیوون، گرینگتر له هه مووی هاندانی ده وله تی کواماری ئیسلامی ئیران بو مورکردنی کونفانسیونی ئوتاوا بو راگرتنی به ره م هینانی مینی دژ نه فهر راگه یاند. به لام ده ولت نه م ریکخواه یه ته حمل نه کرد و، له ریکه وتی ۱۰/۱۰/۱۳۸۷ ی هه تاوی وه کوو ته نیا ریکخواوی ناده وله تی کار و ټیکوښانی راگیرا. چند سال دواتر، کاتی که دوکتور شیرین عیادی به هو ی هه لومه رچی نه گونجاوی سیاسی ناچاروو ئیران به جی ییلی و، له هه نده ران جیگر بی، به بونیات نانی ریکخواوی، پشتیوانانی مافی مروف، ټیکوښانی خو ی له م باره یه وه دریزه دا و، نه م راپورته به ره م می کاری هاوبه شی نه م ناوه نده و، نه نجومه نی مافی مروفی کوردستانی ئیران له ژبغه.

کیشه یه کی دیکه بو هه لگرتنه وه ی مینه چینراوه کان هه یه که نه ویش به هو ی بارودوخی تاپیه تی سیاسی کومه لاتی ئیران، میدیاکان که متر باسی نه م باته ته ده کهن و له ناکامدا خه لکی ناوچه کانی دیکه ی ئیران که متر سهرنجی نه م گرفته ده دن و بو خاوین کردنه وه ی مه یدانه کانی مین فشار بو ده ولت ناهین.

پشتیوانی کردن له قوربانیانی مین

له سالی ۱۳۷۲ ی هه تاوی مه جلیسی شؤرای ئیسلامی، قانونی مووچه، یا یارمه تی به پاشماوه ی نه وه که سانه ی که گه راونه ته وه ناوچه کانیان و به هو ی مین و ته قه مهنی دیکه وه کوژراون یا که م نه نام بوونه په سند کرد²². نه م قانونه له کرده وه دا تووشی گرفت بوو که چه ندجاری هه موار کرایه وه. به لام هیشتا هه ر بارودوخی حقوقی قوربانییه کانی مین جی ره زامه ندی نییه، به شیوه یه ک که ده توانین بیژن که له راستیدا پشتگیرییه کی نه وتویان لی ناکری.

²⁰ خانه ملت، خبرگزاری مجلس، 29 مهر 1392، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>

²¹ پایزید مردوخی، آسیب شناسی اقتصادی مین، <http://vista.ir/article/230806>

²² <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/92295>

به هۆی زبانی قورسی گیانی، دهستهی وهزیران له کۆبوونهوهی رێکهوتی ۱۳۷۳/۱۰/۴ ههتاوی له سهر پێشنیاری ژماره-۴۷۲۴-۱۶۲-۱۰۵۰۱ رێکهوتی ۱۳۷۳/۱۰/۲۸ ی وهزارهتی بهرگری و پشتیوانی هیزه چهكدارهكان و، به گهراوهوه بو تیبینی ۷ قانونی یارمهتی مانگانه، یا یارمهتی بهردهوامی پاشماوهی قوربانیان، ئهوه كهسانهی كه بو ناوچه جهنگ لیدراوهكان گهراونهوه و، به هۆی مین یا ههر تهقه مهنبیهکی دیکهوه كه م ئهتام دهبن یا دهکوژین، ئایینامه ی ئیجراوی قانونی خوارهوهیه پهسند کرد²³.

مادهی پهکه م: له م ئایینامه یه دا هاتووه: ئهوه کوچ کردووانه یا ئهوه كهسانهی كه له ناوچه جهنگیهكان كه خهریکی بونیات نانهوهیهن، به هۆی مین یا ههر تهقه مهنبیهکی دیکه وهکوو: نارهجهک، مین، گولله تۆپو هتد كه م ئهتام دهبن یا دهمرن، به گوپرهی بوچوونی کومیسوونی مادهی دووی ئه م ئایینامه یه، به ریز گرتن له قانون، دهزگا پێوه نیداره کان، بونیاتی شه هید، بونیاتی موسته زعه فان و گیانبازان، کومیته ی ئیمدادی ئیمام خومهینی (ره) جئ به جئ ده کری.

به گوپره ی تیبینی ۴ قانونی پهسندکراوی سالی ۱۳۷۲ ی ههتاوی، دهستکاری کراوی ۳۱ ی پووشپهزی ۱۳۸۹ ی ههتاوی، سه رچاوه ی پی زانیی مه رگ، كه م ئه تام بوون، زیان، دزی شو رش، بابه تی ئه م قانونه کومیسوونیکه كه به گوپره ی دهسه لاتی بونیاتی شه هید و کاروباری ئیسارگه ران له فه رماندارییه کانی پێوه نیدار له م پێکهاته ی خواره وه پیک دی: فه رماندار وه کوو سه روکی کومیسوون، مو دیرییه تی بونیاتی شه هید و کاروباری ئیسارگه ران، سه روکایه تی ئیداره ی ئیتلاعات، فه رمانده ی سوپای پاسدارانی شو رشی ئیسلامی، دادستان، فه رمانده ی ههنگی سنووری یا سنووردارانی ناوچه یی، سه روکایه تی کومیته ی ئیمدادی ئیمام، پزیشکی قانونی.

ههروه کوو ده بینین پێکهاته ی نوینه رانی ئاماده له کومیسوون هه موویان نوینه ری ئورگانه کانی ده وله تن. به گوپره ی ئه رکئ كه سه ر شانیه به رگری له به رژه وهندی ده وله ت ده که ن و، هه ول ده دن تا بو یان ده گونجئ مووچه خو رپکی دیکه به لیستی مووچه خو ران زیاد نه که ن. جگه له مه ش ه یچ کارئ بو به رگری له مافی قوربانیی مین له پێکهاته ی کومیسوونه که له پێشچاو نه گیراوه. یا به شیوه یه کی دیکه کومیسوون بی ئاماده بوونی قوربانی، یا نوینه ر و پارێزه ری، بو خو یان پریار له سه ر پهروه نده که ی ده دن. له لایه کی دیکه وه په کی له گرینگترین گرفته کانی قوربانیان ماوه ی دوور و درێژی پیراگه یشتن به پهروه نده که یه. ههروه ها به وته ی قوربانییه کان کۆبوونه وه ی کومیسوونه که چه ندین مانگ ده با و ئه مه ش به زبانی زیان لیکه وتووانه. گرینگتر له هه مووی وشه ی دزی شو رشه که له تیبینی ۱ دا هاتووه. دیار نییه که شو رشگیر کییه و دزی شو رش کییه. پاش تپه ر بوونی ۳۴ سال به سه ر دهسه لاتی کۆماری ئیسلامیدا گونجاندنی وشه ی دزی شو رش، بیانوو ده داته ده ستهی که سانی ده وله تی تا راده یه کی زور له زیان ویکه وتووان یبشه بکرن.

زانیی ئه وه ی که که سی چوو پته سه ر مین و بریندار بووی یا مر دبی به سه. هه بوونی مه رچی دیکه به تایبه ت ئه گه ر مه نتیقی نه بی وه کوو، سه لماندنی ئه وه ی که به ئه نقه ز خو ی نه خسته و ته سه ر مین، یا شو رشگیر بوون لایه نی قانونی و مه نتیقیان نییه. له به ر ئه وه ی سه لماندنی حاله تیکی وا، به سه رنج دان به هه مو مه رجه کان له گه ل کیشه زور به ره وروو ده بی و، مافی هاوولاتی بوونی قوربانییه کان پێشیل ده کا. هه ره وها که ده بینین له ناو پێکهاته ی کومیسوون ه یچ که سی نییه که به رگری له مافی قوربانییه کان بکا.

به رپر سایه تی ده وله ت بو کۆکردنه وه ی مین و هه مو ئه وه ته قه مه نبیانه یه که پاش زیاتر له ۲۵ سال له کو تایی جهنگ دیار و، ده بوو ناوچه به مین داچینراوه کانی له مین پاک بکردایه ته وه. ئه گه ر پاک کردنه وه ی ئه و ناوچانه له توانای ده وله تدا نه بووه، ده بوو مه یدانه کانی مینی دیاری کردبایه و نیشانه ی بو دانا بان و، خه لکی ناوچه یان له هه بوونی مین له و شو ئنه ئاگادار کردبایه وه. ده وله ت به هه ر هۆیه ک ئه م کاره ی نه کردووه. که وابوو کاتئ ده وله ت به رپر سایه تی قانونی خو ی جبه جئ ناکات، که سی ک زبانی لی ده که ویت و ده بی قه ره بوو بکرتنه وه و ئه مه ش په کی له و هۆیانه یه که داوای بزاردنی زیان بو قوربانیان بکری.

به کئی له کۆسپه کانی سه رښگای به دهست هښانی مافی ئه م قوربانیه جیاوازی بۆچوونه کان له سه ر وشه ی شه هید، له بهر ئه وه ی هښدیک که س لایان وایه که شه هیند بوون کرده وه یه کی ناگایانه یه و ئه و که سه ی روو له به ره کانی جهنگ ده کا ده زانی ده کوژری. که وایوو دروست نییه که سانی که به هۆی پاشماوه ی ته قه مه نی پاش جهنگ ناگایانه ده کوژری بوتری شه هید. به لام نابی له بیری بکه ی که زیان ویکه وته کانی مین، قوربانی هه لومه رچی جهنگ و پښهاته کانی ئه ون که هه ر ناویکیان له سه ر دانبری ده ولت ده بی قه ره بوویان بکاته وه. جگه له مه ش زوری هه زینه ی ده رمان و ئه و کاریگه ریه ی که له له دست دانی ئه ندامیکی له ش له سه ر زیان ویکه وتوو دایه نی، قوربانیه کان مین تووشی گیروگرفتی زور ده کاته وه. گرینگتر له هه موو ئه وه یه که زوربه ی قوربانیه کان مین مندان، له ناکامی له ده ست دانی ئه ندامیکی له شیان، له یاری و خو شیه مندان له کان بی به ش ده بن و ئه مه ش رهنگه زیانی ره وانی پی بگه یینی. جگه له هه زینه ی ده رمان و داینبکردنی پښووستیه له شیه کانی قوربانی، ده بی نیازه ره وانیه کانیشیان له به رچاو بگیردری. نابی بنه ماله ی قوربانیه کان مین له بیر بکری، له بهر ئه وه ی خه می له ده ست دانی ئه ندامیکی بنه ماله زور گرینگه و ده بی قه ره بوو بگریته وه.²⁴

کونفانسیونی ئوتاوا

کونفانسیونی قه ده غه کردنی به کارهښانی مین، ئه نبارکردن و به ره م هښان و، گواسته وه و له ناوبردنی مینی دژه نه فه ره که، کونفانسیونی ئوتاوا یا په یمانی قه ده غه کردنی مینی پی ده وتری، ئامانجی کۆتایی هښان به که لک وه رگرتن له مینی دژه نه فه ره له سه رانسه ری جیهانه. ولاتانی ئه ندام به لښن ده دن که په ره پیدان، به ده ست هښان و ئه نبارکردن و گواسته وه ی مینی دژه نه فه ره راگرن که له م په یماننامه دا به م شیوه یه هاتوو: ئه و مینه دژه نه فه رانه ی که ده بنه هۆی که مه نده م بون، یا کوژرانی که سیک یا چه ند که س. ولاتانی ئه ندامی ئه م په یمانه یارمه تی یه کتر ده دن تا ئه و زه ویبانه ی مینیان تیدا چینه روه پاک بکه نه وه و، له بواری زانیاری پیدان و پزیشکیه وه هاوکاری یه کتر بکه ن²⁵. ئیران تا ئیستا کونفانسیونی ئوتاوا ی مۆر نه کردوه. ئه مه له حالیکدایه که ئه و ولاتانه ی که له م سالانه دا له بواری پاک کردنه وه ئه و زه ویبانه ی مینیان تیدا چینه روه، زیاتر هاوکاری ریکخراوی نه ته وه یه کگرتوو ه کانپان کردوه، ژماره ی قوربانیه کان مین به راده یه کی به رچاو تییاندا که می کردوه.

راسپارده کان:

- دانی زانیاری به خه لک له سه ر ناوچه به مین چینه روه کان
- دیاری کردن و دانانی نیشانه ی خو پاریزی له و ناوچانه
- ته رخان کردنی بوودجه ی گونجاو بۆ خاوین کردنه وه ی ناوچه مینداره کان
- به کار هښانی که ره سه ته ی پښکه وتوو و، که لک وه رگرتن له هښری پسپۆر له و بواره دا
- مۆر کردنی کونفانسیونی ئوتاوا، بۆ که لک وه رگرتن له و ئیمکاناته ی که کونفانسیون بۆ ولاتانی ئه ندامی له به رچاو گرتوو.
- راست کردنه وه ی قانونه کانی وه کوو ئه مه ی سه ره وه

راسپارده له بواری قانونی و برینه وه ی مووچه و یارمه تی بۆ بنه ماله ی ئه و که سانه ی که بۆ ناوچه جهنگ لی دراوه کان گه راونه ته وه و، به هۆی پاشماوه ی ته قه مه نی جهنگه وه، که م ئه ندام بوونه یا کوژراون.

²⁴ <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/789070>

²⁵ The Ottawa Convention at a Glance, <http://www.armscontrol.org/factsheets/Ottawa>.

- جیگورکی هیئدیگ له ئەندامانی کومیسیون و دانانی کەسانی کە ناشنایەتیان لە گەڵ قوربانییە کەدا هەیه وەکو: نوێنەرانی مەجلیس، پارێزەری قوربانی و خوێنرەس
- له رێکەوتی تەواووونی پەرۆندە کە، لانی زۆر پاش دوو حەفته کومیسیون کۆبیتەوه و پیراری لەسەر بدات.
- کەم کردنەوهی ئەندامانی کومیسیون بەتایبەتی ئەوانە کە له یەکەوه نیزیکن.
- رادە یارمەتی مانگانە قوربانی نابێ له حەقدەستی کرێکاریکی سادە کەمتر بێ. لەبەر ئەوهی قوربانی بتوانی لانی کەم خەرجی روژانە بێمالە کە دەریئێ.
- دەولەت جگە له یارمەتی مانگانە دەبێ هەزینە دەرمانی قوربانی بەدات. دەبێ ئەوه بزانی کە سێک کە به ماشین له کەسێک دەدا و قاچی دەشکێنێ جگە له قرامات دەبێ خەرجی دەوا و دەرمانە کەشی بەدات. کەواوو دەولەت دەبێ هەموو خەرجیەکانی پزیشکی قوربانیان بەدات.

ئاکام:

کاری پاک کردنەوهی ناوچه مینرێژکراوه کان، کارێکی زۆر دژوارە و نابێ بە سووک تەماشای بکری. مین ئەو بکوژە بێدەنگەیه له بۆسە گیان سەندنێ هاووولاتیاندا، ئەویش نه له کاتی جەنگدا بەلکوو له کاتی ئاشتیدا. لەم بوارەدا جگە له دەولەت و ئورگانە بەرپرسەکان کە دەبێ رەوتی پاک کردنەوهی ناوچه مینرێژکراوه کان خیراتر بکەن و، پشتیوانی شپاو له قوربانییەکان بکەن و دانێ زانیاری لەسەر مەترسییەکانیان لەسەر شانە، کۆمەلگای مەدەنی و هاووولاتیانیش کە له ناوچه مینرێژکراوه کانەوه دوورن دەبێ ئەم کێشەیه به هی خوێان بزانی و بۆ گەڕانەوهی هێمنایەتی و ئارامش بۆ ئەو ناوچانە تێ بکۆشن.

شاپه تی دانی هاوولاتانیانی کوردی قوربانی مین



ک. ش. خه لکی گوندی مام ده ریلایه و باوکی سی منداله. ناوبراو له نزیک سه رده شت به هوئی مینه وه له نزیکی گونده کهی قاچیکی له ده ست داوه. ئەو ده لئی که 4 کهس له ئەندامانی بنه ماله کهی بوونه ته قوربانی مین. مامۆیه کی کوژراوه و مامۆیکی دیکه ی عه بدوللا حه مزه زاده ده ستیکی له ده ست داوه و که سیکی دیکه ی ئەندامی بنه ماله کهی حه مه حوسه یینی ئەندامیکی له شی له ده ست داوه.



ق. ئا شوانزیککی گه نجی خه لکی ملیمسی سه رده شت، هه ردوو قاچی له ده ست داوه و خه رچی نه خو شخانه ش له ئەستۆی خویدا بووه. بونیاتی جانبازان هه یج یارمه تی نه کردوو. ئەو ده لئی له و شوپنه ی که ئەو قاچی له ده ست داوه، هه یج نیشانه یه ک بو هه بوونی مین دانه تراوه. ئەو ئیستا مانگانه 500000 رایال له بونیاتی ئیمام خومه یینی وه رده گری.



ژنیک که 6 سال له مه و پپش له سه رده شت قاچیکی له ده ست داوه خه رچی نه خو شخانه کهی له ئەستۆی خویدا بووه. ئیستا له بونیاتی جانبازان یارمه تی وه رده گری.



ه. جووتيارئىكى خەلكى گوندى واردى سەردەشت لە سالى 1995 كاتئىك لە كار بۆ مال دەگەراپەوه بە ھۆى مینەوه قاچى راستى لە دەست داوه. ئەو ھىچ يارمەتییەكى وەرنەگرتووه.



ع. ح. لە گوندى بۆرەى سەردەشت، ھەر دوو دەست و چاویكى لە دەست داوه، كاتئىك كە لە گوندى گیمسە لە چالو ئاوى ھەلكيشاوه.



شوانئىكى گوندى جەمالە دینى سەردەشت، كاتئىك دە یویست يارمەتى ھاورییەكى بكا كە مین لئى دابوو، خۆیشى بە سەر میندا دەكەوى. ئەو خۆى خەرجى نەخۆشخانە و دەرمانەكانى داوه



شوانیکی گوندی جه مالهدینی سهردهشت، کاتیک ده یویست یارمه تی هاورپیه کی بکا که مین لپی دابوو، خویشی به سهر میندا ده که وی. ئه و خوئی خهرجی نه خوشخانه و ده رمانه کانی داوه.



جوتیاریکی گوندی تیجالی سهردهشت له سالی 1991 کاتیک له مه زاره که ی خهریکی کارکردن ده بی، به هوی ته قینه وهی مین ههر دوو ده ست و چاویکی له ده ست ده دا. ناوراو باوکی 4 منداله. ئه و 5 سالی سهره تا له بونیاتی گیانبازان یارمه تی وه رگرتووه. ئه و ئیژی که له ناو زه وییه که ی و گونده که شی هیچ نیشانه په ک بو هه بوونی مین دانه نراوه



بۆ زانیاری زیاتر و دهستیره‌سی به سه‌رچاوان، تکایه سهیری لینکه‌کانی خواره‌وه بکه‌ن:

- احمد قربانی، محمد حسن عابدی، عبدالرزاق برزگر و فریبرز طارمیان، "اپیدمیولوژی ضایعات و کشته شدگان ناشی از مین و مواد انفجاری به جای مانده از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۷۵ در پنج استان مرزی کشور جمهوری اسلامی ایران"، *مجله علمی پزشکی قانونی*، دوره ۱۵، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۸
- <http://vista.ir/article/230806>، *بایزید مردوخی، آسیب شناسی اقتصادی مین*، بهار، ۱۲ تیر ماه ۱۳۹۲، <http://baharnewspaper.com/News/92/04/12/14251.html>
- جنگ در کردستان ادامه دارد* <http://www.ziryan.ir/NewsDetail.aspx?itemid=2641>
- خانه ملت، خبرگزاری مجلس، ۲۹ مهر ۱۳۹۲*، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>
- خبرگزاری فارس*، <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8501150474>
- خبرگزاری مجلس شورای اسلامی*، <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>
- خبرگزاری دانشجویان ایران*، ۳۱ تیر ماه ۱۳۹۲، <http://isna.ir/fa/news/92043119108>
- فاطمه هجرت، مین‌های خفته را بیدار نکنید، گزارش، شماره ۷۷۶، مرداد ماه ۱۳۸۴*
- کیهان، ۲۰ فروردین ۱۳۹۱*، <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=2475487>
- کاوه قریشی، نگاه به "مین" در کردستان امنیتی است، روز آن لاین، ۴ مهر ۱۳۹۱* <http://www.roozonline.com/persian/news/newsitem/article/-7a5363196b.html>
- مصاحبه با تیمور الیاسی*
- محبوبه خوانساری، ایران دومین کشور آلوده به مین در دنیا، مجله فارسی، ۱۶ فروردین ۱۳۹۲* <http://www.majalla.com/far/1392/01/article2809#>
- مرغوبترین خرمای کشور در چنگال مین/ ۱۸ روستای خرمشهر خالی از سکنه، خبرگزاری مهر، ۲۰ شهریور ۱۳۹۰* <http://www.ghatreh.com/news/nn8255751>
- واضح، ۳ دی ماه ۱۳۹۱*، <http://vazeh.com/n-5432190>
- ۲۸ نفر؛ شهدای انفجار مین در سال ۹۰، مشرق، ۱۹ فروردین ۱۳۹۱*
- ناژانسی هم‌آندری کردستان کوردپا* <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=10733>
- <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/109431/28>
- <http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>
- <http://www.behzisti.ir/news/Show.aspx?id=7891>
- Association for Human Rights in Kurdistan of Iran – Geneva (KMMK-G): <http://www.kmmk-ge.org/?p=285&lang=en>
- International Campaign to Ban Landmines (ICBL): <http://www.the-monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html>
- http://www.the-monitor.org/index.php/cp/display/region_profiles/theme/1048
- Geneva Call: "Signatories to the *Deed of Commitment* banning anti-personnel mines": <http://www.genevacall.org/resources/list-of-signatories/list-of-signatories.htm>
- <http://maic.jmu.edu/journal/11.2/focus/kohli/kohli.htm>
- Geneva International Center for Humanitarian Demining (GICHD): <http://www.gichd.org/>
- Kurdistan News Agency: <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=10733>
- Landmine and Cluster Munitions Monitor: <http://www.the-monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html>



Mines; the Sleeping Evil

The Civil Obligation of the Government to Citizens against Mine Injuries



The Centre for Supporters of Human Rights
and
Association of Human Rights in Kurdistan of
Iran-Geneva (KMMK-G)

November 2013

a Cry for Help!



© Paul Jeffrey

Historical Background

After Egypt, Iran has the highest number of land mines in the world. Mines and Explosive remnants of Iran-Iraq war which lasted from 1980 to 1988 is scattered in the west and southwest of the country causing death of many Iranian citizens. During the war, an estimated 20 million landmines was placed throughout Iran's border with Iraq, a region that covers more than four million hectares.

As recent as 18 October 2013, seven school children in Marivan were injured by mines whilst playing in a field. According to Kurdistan news agency, at the start of this Iranian year, 17 civilians lost their lives or were maimed by landmines in an abandoned land belonging to the military. 20 year old Ghazal and 14 year old Leyla, both from Sharifabad village in the Quchi area of Orumiye Township, were killed because of the explosion of a mine left in an abandoned police station for more than 20 years.¹

According to the official statistics, in the west and southwest of the country, across the 1,100 kilometres of border line that Iran shares with Iraq, an area of about four million and 200 thousand hectares is contaminated by mines and explosive materials. The area covered by landmines spans over five provinces including West Azerbaijan, Kurdistan, Kermanshah, Ilam and Khuzestan and in particular in border cities like Khoramshahr, Susangerd, Bostan, Mehran, Dehloran, Ghasr-e-Shirin- Hoveyzeh, Naftshahr, Sumar, Musiyan, Abadan, Ahvaz, Andimeshk, Dezful, Shush, Gilan-e Gharb, Zahab, Dalaho, Pawah, Bamo, Nawsud and Sula-Babagjani.²

Currently there are more than 3 acres of land in Iran infested with landmines, and there are 10 to 15 million mines in the country despite the mine sweeping operations carried out by the government.³ Due to the large number of mines many agricultural lands have been left

¹ Bahar, 3 July 2013, <http://baharnewspaper.com/News/92/04/12/14251.html>

² K. Ghoreyshi, Mine is viewed as a security issue in Kurdistan, *Rooz Online*, 25 September 2012.

³ M. Khansari, Iran is the Second Country which is Infested with Mines, *Majaleh Farsi*, 5 April 2013.

unattended. There are many villages abandoned. For instance, during the 8 year war, both sides carried out military operations against each other leading to the use of landmines in the warzone. After the war ended in 1988, many efforts have been made to destroy the mines left behind by the war but despite these efforts some areas in cities are still covered by lethal mines. Over 18 villages on the route to Shalamcheh (Khuzistan province) have no inhabitants and there are no agricultural or civic activities.⁴

According to a statement by Motavarzadeh, the representative of city of Khoramshahr in the Majlis (Iranian Parliament), 12 kilometres of agricultural lands situated in Shalmcheh near the Iran-Iraq borders is affected by mines which has restricted movement of people and land owners.⁵

Kurdistan is the most affected area by landmines and undetonated ammunitions. The reason for this was civil unrest of 1980-1993 between government forces and Kurdish fighters. Reportedly, the Iranian Army planted unknown number of mines around their barracks and compounds in many villages and cities in Kurdistan including Bukan and Marivan in an attempt to prevent attacks.⁶

Although the conflict has ended, many of the mines are still live. They have been moved by wind and rain which has made the cleaning process even more difficult. Kurdistan is a mountainous region and lacks proper infrastructure and transportation system making a simple commuting for farmers and villagers a life threatening exercise.

Landmines are not just a threat to human life but they also result in financial losses. “If, according to the number of victims during 17 years (1988-2004), assume that an annual average of 800 people were injured and supposing the current value of the potential yield loss of each person is 800 million rials, then each year 640 billion rials of potential income of the country is lost, solely due to mine-related accidents. Based on this assumption, every year

⁴ Eighteen Villages in Khoramshar Empty of Inhabitants, <http://www.ghatreh.com/news/nn8255751>

⁵ Ibid

⁶ <http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>

there are financial losses to the victims of landmines in Iran that are equivalent to 80 million US dollars.”⁷

There are no accurate data on the landmines victims

The National De-Mining Centre (NDS) an affiliate of the country's Ministry of Defence and Armed Forces Logistics in 1383 [2005] was given the task of undertaking mine-clearing operations. According to the statement made by Omid Karimian, the representative of people of Marivan and Sarvabad in Majlis, the mine-sweeping operations have been sub-contracted to individuals and companies lacking the expertise and the equipment to carry out the work.⁸ So far, neither the NDS nor others similar organisations have been able to present exact and independent statistics about the number of ordinary civilians or official mine-sweepers and operatives who have been killed or injured by landmines.

In 1380 [2001/2002], the daily casualties from landmines were estimated to be around 2 to 2.2 people. These figures and statistics were confirmed by the Ministry of Defence and the National De-Mining Centre. However, in recent years, official statements have been issued claiming a reduction in the number of casualties and losses.

According to Brigadier General Mohammad Hossein Amirahmadi, Head of Iran's National De-Mining Centre, “in the last three years, the number of people injured by mines and other unexploded devices has dropped by 75 per cent, while the number of fatalities has fallen by 88 per cent during the same period”.⁹ Based on researches carried out in the border region of western Iran, at least one person has been killed or injured by landmine from each and every family.

Increasingly, victims of landmines are children. Due to lack of awareness and appropriate education, they view mines as a toy, consequently, they are killed or suffer from

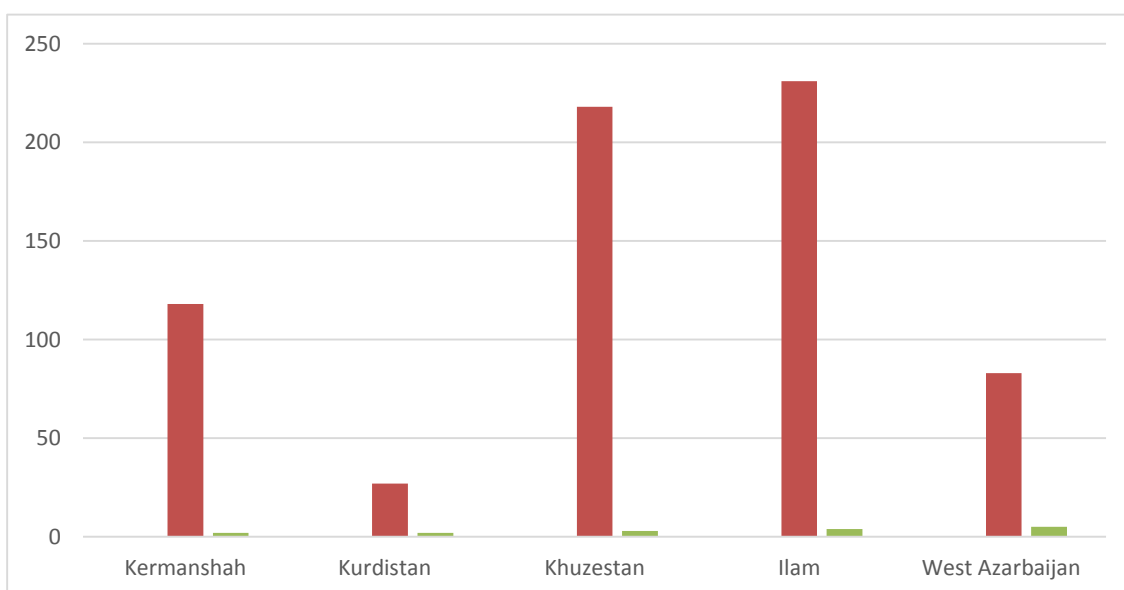
⁷ Bayazid, Mardookhi, <http://vista.ir/article/230806> [based on 2006 exchange rate]

⁸ Majles News Agency, <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>

⁹ Isna, 22 July 2013, <http://isna.ir/fa/news/92043119108>

horrific injuries such as loss of limb. According to the statistics issued by the Ministry of Health, children constitute 40% of those who become disabled due to landmines.¹⁰

The investigations conducted on the basis of the information received from existing files at the Coroners in five border provinces reveal that number of people killed by explosives between 1996 and 2007 were 677 individuals. According to the same data 648 persons (95.7%) were male and 29 persons (4.3%) female. Of these victims 74.7% had direct contact with landmines and rest were killed by other explosives. Among those killed 245 (36.2%) were military personnel, 126 (18.6%) shepherds, and 86 (12.7%) farmers, with the rest being general public. Majority of those killed were between the age group of 16-20 and the least number of those killed were in the range of 81-85. Among those killed 625 individuals (92.3%) died before reaching hospital and 52 (7.7%) died at the hospital.¹¹ UN coordinator in Iran announced that everyday 2 people (730 per year are killed or maimed by landmines.¹²



Number of casualties in each province due to explosion of mines 1996-2007

¹⁰ <http://www.behzisti.ir/news/Show.aspx?id=789>.

¹¹ A. Ghorbani, M. Hassan Abedi, A. Barzegar and F. Taremiyan, « Epidemiology of injuries and death caused by landmines and explosive remnants of Iran- Iraq war carried out during 1996-2007 in five border provinces of Iran », *Medical Magazine*, No. 3, Autumn 2009.

¹² Fars News Agency, <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=8501150474>.

Conflicting Statements by Officials

In 1385 [2006/2007], Mustafa Najjar, the Defence Minister of the time and the special envoy of the President in mine-clearing operations, said that by the end of 1386 [2008], the work on clearing mine-infested bases and regions in Kurdistan province will be completed. Brigadier General Mohammad Hossein Amirahmadi, Head of Iran's National De-Mining Centre, had previously stated that the operation for clearing mines would be completed by 2012. Based on his remarks “huge costs have been incurred for clearing 42,500,000 sq. meters of mine-infested land and only 500 km of land remains infested which covers a large area”. He also added the clearing operation of some areas such as Mehran and Dehloran with high contamination are completed and the clearing of other areas will be completed in future.¹³

Ministry of Defence and State Department announced the government had completed clearing operation of mines in West Azerbaijan, Kermanshah and Kurdistan provinces. However, according to Karimian the representative of people of Marivan and Sarvabad in Majlis, there are still financial and economic losses to farmers and gardeners due to explosion of landmines.¹⁴ In recent years the Ministers from Defence and State Department on numerous occasions have issued different dates for completion of the operation but not only this has materialised we still witness daily incidents in the mine-infested border areas.

According to remarks made by Brigadier General Mohammad Hossein Amir Ahmadi, more than 4.2 million hectare of land infested with mines have been cleared. A short while ago other officials and experts announced that if the mine-clearing operations proceeded at this , it will take 50 years before Iran can be declared completely free from these sleeping

¹³ *Mashreq*, 7 April 2012, <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/109431/28>.

¹⁴ <http://vazeh.com/n-5432190>, 23 December 2012.

evils. Therefore, it seems that in addition to the pace and speed of the operation, the application of sufficient care and attention is also highly important when it comes to the process of mine-clearing. It is imperative to give correct and accurate information to the people who live in the areas affected by landmines in order to reduce casualties and fatalities caused by mines. Contradictory statements issued by officials on the extent of the mine-clearing operations in affected areas of the country are misleading. The fact remains that the available casualty figures and statistics clearly show that the danger of mines is very serious for the inhabitants of the mine-infested regions.

	Province	Infested Areas (Acres)	Cleared up to end of 2010 (Acres)	Remaining Area in 2011 (Acres)
1	Khzestan	1.500.000	1.483.796	16.204
2	Ilam	1.700.000	1.657.129	42.871
3	Kermanshah	700.000	679.966	20.034
4	Kurdistan	150.000	149.880	120
5	West Azarbaijan	150.000	149.547	453
	Total	4.200.000	4.120.318	79.682



" In the Name of God"

***Message of Director of Islamic Republic of Iran Mine Action Center On the occasion
"International Day for Mine Awareness and Assistance in Mine Action"***

Dear Colleague

Mines and explosives remnants of war affect the social, economic and environmental burden to the countries are involved. Undoubtedly, everyone who is faced with this problem or have a role in the contaminated area, it's important to understand correctly.

Planting more than 16/000/000 of mines and release millions of dust explosion in closed on Iranian soil by Saddam Hussein during the eight-year war (Iran-Iraq war from 1980 to 1988) in an area of over 42,000 square kilometers, Iran was considered a national challenge and years of pain and suffering that has been inflicted on our people. So Iran has as a real landmine victim in the world.

Transportation, by water transport, rusty mine, diversity of climate, sandy soil and hard mountains,... the added difficulty clearing and the scope of impacts contaminations has beyond the province. Today the serious efforts made by the government in collaboration with the Armed Forces and the companies and NGOs and devotion of deminers that overall we could to clearance of significant part of the areas in general level.

The simultaneously implementation mine risk education programmes in collaboration with various organizations including social welfare organization, The Red Crescent organization, International Committee of the Red Cross progressing well and has considerable.

Mine Action Center in Iran commemorating this day, hoping to make serious efforts to remove or reduce the real and practical consequences of mines and ammunition in the world should be done.

Our ambition is world in peace and without of landmines and as our Defense Minister in a ceremony at the international conference on humanitarian demining in the commemorative stamp this occasion were published in April 2012: **"The hope that Mine is not planted"**

Carry out this difficult path indebted devotion those who their lives for the removal and destruction of landmines that endanger. So we congratulate this day to their and all activists cleanup in worldwide.

At the end of expressed that **"Gone to sea knows the tragedies of storm"**, Islamic Republic of Iran Mine Action Center is ready to share its experiences with other countries in world is affected to fulfill the our dreams.

Director of Islamic Republic of Iran Mine Action Center

Mohammad Hussein Amirahmadi

Why is the mine sweeping operation not progressing well?

The following attributes are clear reasons for the slow pace of the operation:

1. Absence of maps showing the location of the mines

Some of the mines in the Iranian territory have been laid by the Iraqi army for which no maps have been provided in order to enable the Iranian government to clear them. The government of Iraq is refusing to provide maps showing the locations of mines planted in Iranian territory. Iraq claims such maps no longer exist due to recent political developments in that country. Some mines were laid by Iran in order to defend its borders. The volunteer forces (Basij) formed at the beginning of the revolution were sent to the frontlines to lay these mines. They lacked adequate training and did not keep a record of the location of landmines. After the passage of many years and as a result of constant climatic changes, particularly the phenomenon of soil erosion, the mines have actually moved, or have descended deeper into soil. These factors contribute to difficulties in locating landmines. In addition, it has not been possible to clear mines in some areas of the country because these regions are submerged under water.

2. Imposition of economic sanctions, and absence of advanced equipment

International sanctions against the Islamic Republic have prevented international organisations from offering financial and technical assistance to Iran. To provide an example, Iranian National De-Mining Centre has signed a memorandum of understanding and a cooperation document with the Geneva International Centre for Humanitarian Demining [GICHD], according to which, it was decided to provide software to facilitate cohesive management of data and information by the Iranian National De-Mining. However, as a result

of the ongoing international sanctions, this software has not been made available to the Iranian government.¹⁶

3. Absence of political will and resolve

Damages and costs resulting from the mines is very high. Death, injury, disability, psychological problems, social and economic losses are among losses associated with landmines. There are also general damages including economic costs, migration and displacement, poverty, dissipation of national wealth and resources, changes in investment priorities, popular discontent and local and regional crises.¹⁷ Therefore, governments must have the will and the determination to clear the infested areas.

In the month of Bahman 1383 [January-February 2005], the Head of the Organization for Combating against Smuggling Contraband Goods said that mines should be planted in the borders as a method for counteracting the smuggling of contraband goods into the country. This statement gave rise to objections by the Head of the HQ for Clearing Minefields and the Mine Cleaning Collaboration Association.¹⁸ Farmers who are unable to work their land due landmines, have had to look for alternative methods of making a living in a society where provisions of social care is virtually non-existent. One increasingly popular but extremely dangerous occupation is to become a *Kulbar* (border couriers). Iranian border guards open fire indiscriminately on these lowly paid workers who have been forced into this path in order to make ends meet in a harsh environment. Border couriers cross the border into neighbouring countries on foot and return with goods carried on their shoulder. This return journey takes days across the mountains in cold weather. If they are not killed by border guards, they have endured cold and hunger, carried a heavy load on foot and are paid a small wage.

¹⁶ Keyhan, 8 April 2012, <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=2475487>.

¹⁷ Bayazid, Mardookhi, <http://vista.ir/article/230806>

¹⁸ F. Hejrat, "Do not Awake Sleeping Mines" N. 776, July 2005.

However, despite all this, there are still some people who believe that for various reasons, for instance, fighting against smugglers, or for certain security considerations, which by extension can include increased control of the region the Iranian state does not possess the necessary political will and resolve to ensure all the affected parts of the country are completely free from landmines. On 27 August 2009 the Deputy Governor-General of Kurdistan confirmed the importance of the role of the Kurdish people in helping the government to maintain sustainable peace and security in the region by stating that “the revolutionary people of Kurdistan have restricted the ability of the enemies of the Islamic Republic in the border area and any activities would not go unnoticed by the people and the Islamic army”.¹⁹ This shows the treatment of mine by the government as a security issue in Kurdistan. Some reports suggest that Iranian army have planted mines around their military barracks and in Kurdish villages and water resources in the mountain to prevent Kurdish armed guerrillas from accessing drinking water. Armin Köhli, an expert on landmines from Geneva Call, a humanitarian organization dedicated to encourage armed Non-State Actors (NSAs) to comply with the norms of international humanitarian law, claims that such government action is due to an internal conflict between Iranian authorities and Kurdish fighters that began shortly after the Islamic Revolution.²⁰ It is notwithstanding, all major Kurdish political parties involved in armed conflict with the Iranian army in the past, including Democratic Party of Iranian Kurdistan, have signed the Geneva Call’s Deed of Commitment for Adherence to a Total Ban on Anti-Personnel Mines and for Cooperation in Mine Action. The Iranian Government protested to Geneva Call for inviting Iranian Kurdish movements to ratify the Deed of Commitment banning the use of anti-personnel mines.

¹⁹ War Continues in Kurdistan, <http://www.ziryan.ir/NewsDetail.aspx?itemid=2641>.

²⁰ <http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>

4- Poor performance by the government

Omid Karimian, the representative of Marivan and Sarvabad at the Majlis, stated “the ministry of Defense and Armed Forces Logistics, which are responsible for clearing mine-infested areas have assigned this task to sub-contracting companies that either lack competence or due to other reasons are not performing their job properly”. He further stated that after the clearing of infested military barracks they must be handed over to State Department. However, to date no announcement has been made that these areas have been cleared of mines. To avoid responsibilities they blame the subsidence of land or rainy conditions. This is despite the fact that they must identify larger areas beyond the parameters of the barracks and take action for sweeping for mines to ensure the whole area is cleared.²¹

Having said that most of the clearing operation have been in the oil fields, therefore, people of residential areas and farmers still face the problem of hitting landmine. Cost of producing a mine is around \$2 and neutralization costs is more than \$1000. It has been estimated that for the sweeping operation of mine-infested areas a budget of 300 billion dollars is required. This is in contrast to the fact that the annual budget allocated for sweeping operations is a fraction of that figure.

If only small amount of annual income from oil exports were spent by the government on the sweeping operation every year a great number of mines could be neutralized, which means that within a short period of time, mountains, farmlands and villages and surroundings could be cleared of mines.²²

5- Restriction on the activities of NGOs

The Iranian government does not allow civil societies to operate to raise public awareness concerning the dangers posed by mine explosions. In 2003 the Mine Cleaning Collaboration Association, a NGO established by Dr. Shirin Ebadi, the Nobel Peace prize

²¹ Majlis News Agency, <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>

²² Bayazid Mardukhi, </vista.ir/article/230806>

Laureate and some of her colleagues with the aim of informing the public with regards to the danger of mine, educating and raising awareness of people in the mine infested areas, provision of assistance to the victims and more importantly encouraging the government of IRI to ratify the Ottawa Convention and suspension of mine production. Unfortunately, the government did not tolerate the activities of this NGO and on 30 December 2008 ordered the closure of this single Iranian non-governmental organization active in the campaign against anti-personnel mine. Some years later, when Dr. Ebadi was forced to leave Iran due to political pressure, she continued her work on landmines by establishing the Centre for Supporters of Human Rights. This report is the result of a joint effort by this Centre with the Association of Kurdistan Iran in Geneva.

Another problem is the reluctance of state media in coverage of news on the mine issue due to the political and social situation prevailing in Iran. Consequently, people in other parts of the country are less concerned with this issue and take no part in the campaign to press the government to take action for sweeping landmines.

Steps to protect and support the victims of mines

In 1372 [1994], the Majlis approved a law that restored the payment of salaries or benefits of war refugees or people who had decided to return to their homes in the war-torn areas of the country but had become disabled as a result of coming into contact with explosive materials.²³ However, the implementation of this law faced difficulties in practice, and as a result, the legislation had to undergo several amendments. Nonetheless, the situation of salaries and benefits of the victims of mines is still unsatisfactory to the extent one can claim that in reality, these victims are not receiving any kind of protection or support.

²³ The full text of the law is available from: <http://re.majlis.ir/fa/law/show/92295>

The Cabinet of Ministers in a meeting dated 25 December 1994 considered the proposal dated 19 July 1994 by Ministry of Defence and Armed Forces Logistics and relied on Article 7 of the above law to pass the implementation regulations.²⁴ According to Article 1 those refugees or people who returned to war-torn or under reconstruction areas and were hit by explosives such as grenade, mines and shells and were disabled or killed, could be eligible to receive support and protection from Martyrs Foundation, The Oppressed Foundation or Imam Khomeini Relief Committee upon decision made by the Commission established under Article 2 of the Implementing Regulations.

According to Article 4 of the 1994 law (amended 25 August 2010) the authority responsible for determining cases concerning death, disability, injury, anti-regime activists is the Commission established according to the procedures of the Martyrs Foundations and War Veterans Affairs which is made up of following persons:

- 1 - The Governor as the chairman
- 2 – Management of the Martyr Foundation and War Veterans Affairs
- 3 – The Head of the Intelligence Unit
- 4 - Commander of the Revolutionary Guards of the Islamic Revolution Corps
- 5 – Attorney General
- 6 – Commander of the border
- 7 – The Head of the Imam Khomeini Relief Committee
- 8 - Coroner²⁵

As observed above, the Commission is made up of agents of the state appointed by the state. Their duties are to defend interests of the government and to reduce government pay-outs to mine victims. In addition, the law does not provide for legal procedures for defence and protection of the rights of mine victims. In other words, the Commission makes decisions

²⁴ The full text of the law is available from: <http://re.majlis.ir/fa/law/show/115015>

²⁵ The full text of the law is available from: <http://re.majlis.ir/fa/law/show/789070>

arbitrarily and without the presence of and consultation with the victim or his/her legal representative.

Another problem for the victims is the prolonged process of investigation and deliberation. As attested by the victims, the Commission takes a too long to convene and too long to reach a decision. These delays are detrimental to the victims. More importantly, the term *zed-e enqelab*, "counter-revolutionary" which is set forth in Note 1 is not clear as what revolution is and who is counter-revolutionary. After 34 years of 1979 revolution, inclusion of the phrase *zed-e enqelab*, is misused by government forces to deprive a large number of victims of rightfully deserve

The fact that a person could prove injury or loss of life by mine should be sufficient for compensation. The existence of other conditions are unreasonable and arbitrary. As an example the requirement that the victim did not intentionally cause the incident or is not anti-revolution has no legal justification. In practice, such allegations are difficult to prove or disprove and denies the victim a right to a fair hearing. The board membership of this commission is flawed and biased by virtue various official positions they hold. That is to say that members of the commission are not best placed to defend the legal rights of the victims.

The civil responsibility of the government for clearing the mines and other war installation after 25 years from the end of the war is self-evident. In case of inability to take action due to sheer size of contamination the government should at least mark the areas infested by erecting sign post and must utilise all public awareness tools at its disposal to inform the residence of the dangers. The government is responsible to protect its citizens and compensate in the event of physical injury and financial loss suffered as these landmines were laid by the state or its affiliates or by the enemy.

One of the obstacles for enforcing the rights of victims is difference of opinion regarding categorisation of victims as martyrs, as some believe that the word martyr refers to

someone who acts voluntarily and goes to the battle field knowing that there is a risk of death. Therefore, it is not appropriate to refer to persons who have become victims of post-war incidents to be called a martyr. It should not be forgotten that in reality those injured by mine incidents are victims of war and its consequences, and deserve compensation from the government.

In addition, those injured by mines invariably face problems such as the high cost of receiving medical treatment, as well as living with the consequences and effects of losing a limb and living with a major disability.

More importantly, vast majority of the victims of mines are children. If as a result of their encounter with mines they become disabled, they are likely to be deprived of normal physical activities and this in turn is likely to bring about possible psychological and mental issues. It is imperative that government makes provisions for the physical needs of victims by facilitating medical treatment for their physical injuries as well as mental and psychological needs. At the same time, the dependents of those who lose their lives must also be taken into account. Efforts must be made to help alleviate the impact of tragedy of losing a loved one.

Ottawa Convention

The Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction, typically referred to as the "Ottawa Convention" or "Mine Ban Treaty," seeks to end the use of Anti-Personnel Landmines (APLs) worldwide. Governments commit to not using, developing, producing, acquiring, retaining, stockpiling, or transferring APLs, which are defined by the treaty as mines "designed to be exploded by the presence, proximity or contact of a person and that will incapacitate, injure or kill one or more persons."²⁶ The member states of the Convention assist each other to clear

²⁶ The Ottawa Convention at a Glance, <http://www.armscontrol.org/factsheets/ottawa>

land infested mines and cooperation in the field of training and medical services. Iran is not a party to this Convention.

Recommendations

Subsequent to the review and analysis of data and information from various sources including academic research and NGO reports, the following recommendations must be implemented by the Islamic Republic's government in order to address the problem of landmine victims.

General comments

- Circulation of information and training of local residence about mine-infested areas;
- Installation of markings and warning signs for public safety
- Allocating sufficient funds for mine sweeping operation
- Engagement of advanced tools and experts in the field of mine detection
- Accession to the Ottawa Convention to benefit from the Convention
- The amendment of laws as mentioned above

Proposals for the reform of the law

- Replace some members of the Commission with those who are more familiar with the areas and victims such as member of parliaments and lawyers of the victims
- From the date of completion of the case, the Commission should commence investigation within 2 weeks and make a final decision
- Reduction of number the members of the Commission who hold similar posts

- The amount of compensation to every mine victim should not be less than wages of unskilled workers
- In addition to government's civil responsibility to pay monthly wages to victims' it is also necessary to cover the costs of medical treatment. By the way of example, where a person is involved in a car accident which results (for instance) in leg injury, the guilty party is required to pay costs of medical treatment in addition to *diyeh* (compensation) therefore, the government is responsible for both *diyeh* and disability benefit to protect the victim's right to life, guaranteed under the Constitution.

Conclusion

Mine clearance is a monumental and arduous task which cannot be underestimated. This 'Sleeping Evil' is designed to kill indiscriminately both in wartime and times of peace.

Government and other responsible institutions are expected to expedite the process of clearing the mine-infested areas and provide victim support, whilst ensuring flow of information and education to general public.

We must all consider this challenge as one which concerns and affects us all. We must make every effort to ensure citizens in the affected areas are able to live in a safe environment.

Kurdish Landmine Victim Testimonies

Father of three Mr. Kawa Shab Khoyee from Mam Drila village, near the town of Sardasht, lost his left leg to a landmine close to his village. He states four other members of his family were also killed or



maimed by landmines: his uncle Mr. Ble was killed, another uncle Mr. Abdullah Hamazadeh lost a hand while another member of his family, Mr. Hama Hosseini lost a limb. The state-funded Janazbazan Foundation has refused to help him. He had to pay his own hospital expenses. Currently, he receives 50,000 Tomans (\$20) monthly as aid from Komiteh Emdad (a social service organization).

Qasim Alayani, a young shepherd from Malimosi/Sardasht, lost both legs while taking care of his sheep. His family paid all his hospital expenses. He does not receive any assistance from Janbazan Foundation.



He says there were no signs indicating landmines at the place where he lost his legs.

A woman lost her left leg six years ago next to the border in Sardasht. Her hospital expenses were paid by her family. She is currently assisted by the Janbazan Foundation.



Farmer Mr. Khedir Hama from Wardi village/Sardasht lost his right leg in 1995 while returning home from working on his field. He receives no assistance.



Mr. Abdullah Hassanzadeh from Basawi village/Sardasht lost an eye and his left leg in 1994 on the road between Wursak and Mazerlan villages. He paid his own hospital expenses and receives no assistance.



Mr. Abbas Hamzayee from Buwrê village/Sardasht lost both hands and an eye while getting water from a well in Giasarme village.



A shepherd from Jamaldin village/Sardasht lost his right leg while trying to save his friend from a landmine explosion. He paid his own hospital expenses.



A farmer from Tijalee village/Sardasht and father of four, Mr. Kawa Sherakhoni lost both hands and an eye in 1991 while working his land. Mr. Sherakhoni received aid from Janbazan Foundation for the first



five years. He reports there were no signs near his lands and village indicating the presence of landmines.



Sources:

Bahar, 3 July 2013, <http://baharnewspaper.com/News/92/04/12/14251.html>

Bayazid, Mardookhi, <http://vista.ir/article/230806>

Eighting Villages in Khoramshar Empty of

Inhabitanace,<http://www.ghatreh.com/news/nm8255751>

F. Hejrat, “Do not Awake Sleeping Mines” N. 776, July 2005.

Isna, 22 July 2013, <http://isna.ir/fa/news/92043119108>

K. Ghoreyshi, Mine is viewed as a security issue in Kurdistan, *Roos Online*, 25 September 2012.

M. Khansari, Iran is the Second Country which is Infested with Mines, *Majaleh Farsi*, 5 April 2013.

Majlis News Agency, <http://www.icana.ir/Fa/News/239157>

<http://www.jmu.edu/cisr/journal/11.2/focus/kohli/kohli.shtml>

<http://minefield.blogfa.com/tag>

<http://re.majlis.ir/fa/law/show/92295>

<http://re.majlis.ir/fa/law/show/115015>

<http://re.majlis.ir/fa/law/show/789070>

<http://www.behzisti.ir/news/Show.aspx?id=789>.

The Ottawa Convention at a Glance, <http://www.armscontrol.org/factsheets/ottawa>

International Campaign to Ban Landmines (ICBL):

<http://www.the-monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html>

http://www.the-monitor.org/index.php/cp/display/region_profiles/theme/1048
http://www.the-monitor.org/index.php/cp/display/region_profiles/theme/1048

Association for Human Rights in Kurdistan of Iran – Geneva (KMMK-G):

<http://www.kmmk-ge.org/?p=285&lang=en>

Geneva Call: “Signatories to the *Deed of Commitment* banning anti-personnel mines”:

<http://www.genevacall.org/resources/list-of-signatories/list-of-signatories.htm>

<http://maic.jmu.edu/journal/11.2/focus/kohli/kohli.htm>

Geneva International Center for Humanitarian Demining (GICHD):

<http://www.gichd.org/>

Kurdistan News Agency: <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=10733>

Landmine and Cluster Munition Monitor: [http://www.the-](http://www.the-monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html)

[monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html](http://www.the-monitor.org/index.php/publications/display?url=lm/2006/iran.html)

**THE CENTRE FOR SUPPORTERS OF
HUMAN RIGHTS (CSHR)**

EMAIL: info@CSHR.org.uk

WEB: www.cshr.org.uk

**THE ASSOCIATION FOR HUMAN RIGHTS IN
KURDISTAN OF IRAN-GENEVA (KMMK-G)**

EMAIL: info@kmmk-ge.org

WEB: www.kmmk-ge.org